

ביום שישי הסתובב רבינו בבית המדרש
והתבונן בפניהם של האברכים לזהות
את אלו שהוא מבקש. נתקל באחד
מהם ושאל אותו: האתה הוא זה שהיה
אצלי ועמך דיברתי בעניין הסוודרים?
כבר שבוע שלם שאיני רגוע מזה!

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת לך לך פ"ה | גליון מס' 455 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"יכולתי אז ללמוד מראש הישיבה מה זה נקרא לדייק בפרטים, איזה זיכרון מדהים. הוא סיפר את כל הסיפור, עם כל הפרטים, בלי להחמיץ שום פרט, והכל בצורה כל כך מושכת ומרתקת, הוא הרי היה ידוע בכושר הדיבור המיוחד שלו, וכך הוא עשה גם עם הסיפור הזה"

הגאון רבי יצחק לוקנסברג שליט"א, מרא דאתרא של שכונת 'נאות שמחה' בעובדות והנהגות של מרן הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל | ליומא דהילולא

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת יומא דהילולא הראשון של מרן ראש הישיבה ומייסד ישיבת 'עטרת ישראל', הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, במלאת שנה לפטירתו בי"א חשוון, פנינו לשוחח עם משגיח הישיבה הגאון רבי יצחק לוקנסברג שליט"א, מרא דאתרא של שכונת 'נאות שמחה' בעיר התורה מודיעין עילית, ומגדולי מגידי השיעורים ב'עמוד היומי' וב'דף היומי בהלכה', אשר בשנים האחרונות לחייו של ראש הישיבה זצ"ל, זכה לקירבה יתירה אצלו, וקיבל ממנו מדרכי החינוך וסדרי הישיבה בהעמדת דורות העתיד של תלמידי החכמים הצעירים.

הגר"י לוקנסברג שליט"א, אכן נהג בנו טובת עין ושיתף אותנו בעובדות והנהגות שקיבל ממרן ראש הישיבה זצ"ל, אבל לפני הכל הוא פותח בהקדמה הנותנת לנו הצצה לדמותו הייחודית של מרן ראש הישיבה זצ"ל:

התלווה אליו לכל אורך הדרך. היה זה מעין טיול קצר שנמשך כעשר דקות, במהלכו השניים בקושי דיברו, רבי אייזיק אמר משהו על מזג האוויר הנעים, ובוה פחות או יותר הסתיימו חילופי הדברים ביניהם. "בסופו של ה'טיול', השיב רבי אייזיק את התלמיד הצעיר לפתח בניין הישיבה, ונפרד ממנו לשלום כדי לחזור לביתו.

"רבי ברוך מרדכי, לא יכול היה להכיל את הפליאה: "מאוד התכבדתי בכך שראש הישיבה ביקש ממני להתלוות אליו", אמר, "אבל אני חייב לשאול את הראש ישיבה... מה העניין? מה היתה מטרת הטיול

"הגאון רבי אייזיק שר, ראש ישיבת סלבודקא, נהג למסור 'ועדים' לבחורים מיישיבת חברון בירושלים, במשך מספר שנים. היה זה לאחר שהגיע לארץ כפליט מהשואה הנוראה, ולפני שהספיק להקים מחדש את ישיבת סלבודקא בבני ברק.

"ביום מן הימים, ראה רבי אייזיק את הבחור הצעיר ברוך מרדכי אזרחי, שלימים היה לאחד מגדולי הדור כידוע, וקרא לו שיתלווה אליו. רבי אייזיק צעד ברחובה של עיר במלוא הדרו, כיאה לאחד מגדולי החניכים של הסבא מסלבודקא, ורבי ברוך מרדכי הצעיר

הזהה?"

"השיב לו רבי אייזיק שר בקצרה: "רציתי ללמד אותך איך הולך גנרל!"

"האמת שאיני יודע לפרש מה היתה כוונתו של רבי אייזיק, איך באמת צועד גנרל? האם חלק מההכשרה של תלמיד ישיבה הוא לצעוד כמו גנרל? מה הפשט בזה?"

"אבל דבר אחד אנחנו כן יכולים להסיק מהסיפור הזה, מסכם הגר"י לוקסנברג, "כבר אז, כשרבי ברוך מרדכי עוד היה נער צעיר לימים, רבי אייזיק שר כבר ראה עליו שהוא עתיד להיות 'גנרל'. התכונות של המנהיגות והדבקות במטרה, ניכרו עליו כבר אז, ואם כן אין זה פלא שזכה למה שזכה להיות אחד מגדולי מרביצי התורה שהשפיעו כל כך על עולם התורה כולו, כשמתחילת גידולו ניכר בו עמל התורה, הדבקות בתורה ובהנחלתה."

לפני מספר שנים באתי לביקור חג

על הסיפור הנפלא הזה מוסיף הרב שליט"א, תוספת מעניינת מזווית אישית: "לפני מספר שנים באתי לביקור חג אצל מרן ראש הישיבה זצ"ל, וכמובן שהיו שם אנשים נוספים. כמה עשרות אנשים הצטופפו בסלון וראש הישיבה ישב כמלך בגדוד, משתעשע עם הציבור בדברי תורה, ובחדוותא דשמעתתא.

"תוך כדי הדברים הזכיר מאן דהו את המילה 'גנרל', ואני נזכרתי בסיפור הזה עם רבי אייזיק שר. התחלתי לספר אותו בפני כל הנוכחים, אבל ראש הישיבה היסה אותי.

"כמובן שכשראיתי שאין דעתו נוחה בסיפור הדברים, הפסקתי מיד את הסיפור ועברנו לדבר על עניין אחר. אבל אחרי כמה דקות שאלתי לראש הישיבה בחשאי מה לא היה נכון בסיפור, אולי טעיתי בפרטים או שלא דייקתי במשהו?"

"השיב לי ראש הישיבה: "אם אתה רוצה אתה יכול לספר את הסיפור, אבל אין צורך שתזכיר אותי..."

"כלומר, הוא הסכים שזה יהיה סיפור על רבי אייזיק שר, אבל הוא לא הסכים שזה יהיה סיפור על רבי ברוך מרדכי אזרחי..."

"למעשה, בשנים קודמות, כשהוא עוד היה צעיר יותר ולא היה חבר במועצת גדולי התורה, ראש הישיבה היה מספר את הסיפור הזה בעצמו, כדי לבטא את המסר שיש מושג כזה שצריכים לדעת לצעוד כמו גנרל. אבל לימים הוא הבין שהסיפור הזה הפך להיות 'מעשה ברבי אייזיק שר שזיהה את הפוטנציאל העצום הטעמוני בבחור צעיר', ומאז כבר לא היתה דעתו נוחה בפרסום הסיפור הזה בלא להשמיט את שמו..."

כשהוציאו את הבחורים להפלגה

בספינה מפוארת על גבי נהר

"והאמת היא שלראש הישיבה באמת היו 'תכונות של גנרל' במובנים רבים", מוסיף הגר"י לוקסנברג שליט"א. "יכלו לראות את זה בכל 'ההלוך ילך' שלו. היו לו דרישות מאוד גבוהות מעצמו, משמעת

עצמית חזקה כברזל, תמיד היתה מטרה ברורה לנגד עיניו שאותה הוא פעל להשיג ואליה חתר בכל כוחו. הוא היה איש שיחה מיוחד במינו, תמיד היה נהנה מאמרת כנף חכמה, אבל אף פעם לא אפשר לעצמו לסטות מהמטרה, הוא היה ממוקד מאוד: עכשיו צריכים להכין שיעור! עכשיו צריכים להכין שיחת מוסר! כל פעם לפי הצורך והעניין. כרגע אני צריך ללמוד את סוגיא פלונית, וכן על זה הדרך.

"זה היה כך כשהיה צעיר לימים, וביתר שאת כשהזקין. גם כשטס לחוץ לארץ כדי לשאת משאות חיזוק בפני יהודי התפוצות, גם כשהיה נוסע בארץ למרחקים כדי לשאת דברים ולומר דרשות, הוא היה ממוקד לכל אורך הדרך, בלי להסיד דעת מהמטרה אפילו לרגע.

"לא זו בלבד, אלא שראש הישיבה בגודל אהבת התורה שפיעמה בו ואהבת הבריות, לא היה מוותר על אף יהודי לנסות הטעימו ממתיקות התורה ולקיים בזה דברי הרמב"ם ב'ספר המצוות' 'בכלל אהבת ה' הוא להאחיבו על אחרים", ולדרכו של ראש הישיבה זצ"ל את אהבת ה' מתחילים שבשייכות של 'להיות מוטרד' מקושיא בדברי תורה.

"ידוע הפרויקט העצום שלו, הקעמפ של 'בני תורה', שבמסגרתו היה מקרב מאות ואלפי בחורים לעולמה של תורה. בקעמפ, תוך כדי החוויה המהנה כל כך, הוא היה מגיע למסור שיעור, היה שואל שאלות שגירו את הסקרנות של המשתתפים, ואט אט הכניס אותם לוויכוח סוער בעומקה של סוגיא. אחרי שטעמו את טעמו המתוק של לימוד הגמרא, רבים מהם כבר נרשמו ליישיבות והפכו לבני תורה של ממש."

הרב לוקסנברג מציין שבמשך מספר שנים, התקיים קעמפ של 'בני תורה' גם ברוסיה: "היו מכנסים בחורים יהודים, בעלי תשובה טריים שרק החלו לשמור תורה ומצוות, ושלא חשבו לרגע להיכנס ליישיבה. הביאו אותם לקעמפ, וראש הישיבה היה מגיע כדי למסור את השיעור הנפלא שלו, ומצליח למשוך אותם אל תוך הסוגיא, אף שהם לא ידעו ללמוד גמרא בכוחות עצמם.

"באחת השנים של הקעמפ ברוסיה, הוציאו את הבחורים להפלגה בספינה מפוארת על גבי נהר, הגישו להם ארוחה כיד המלך עם בשר משובח, וראש הישיבה החל לדבר בפניהם ולמשוך את לבם מה'קופה של בשר' ל'אהלה של תורה'.

"לפתע שם ראש הישיבה לב לכך שעל גשר הפיקוד של הספינה עומד איזה ספן מגושם, ומסתכל. אחרי דקות אחדות שוב הבחין בו, הספן הזה עמד והתבונן בהם חזק, וראש הישיבה זיהה משהו במבט שלו. הוא מיד שאל: "האיש הזה שם, הוא יהודי???"

"בדקו את העניין וחזרו עם תשובה חיובית, כן, הוא יהודי. אמר ראש הישיבה: "אם כך, מנוי וגמור עימי לקרב גם אותך לתורה ומצוות. אני לא מוכן לוותר עליו."

"השיבו לראש הישיבה שמדובר ביעד בלתי ניתן להשגה. האיש הזה אין לו שמץ של ידע ביהדות ובכל דבר ערכי. שלא כמו בני הנוער האחרים שבאו בגלל שיש להם קשר, וראש הישיבה פועל לחזק ולהעמיק אותו, האיש הזה הא בכלל אחד מאנשי הצוות בספינה,

לשמור על קשר רציף עם בנו המאושפז בשווייץ, ולכן הוא ביקש משותף עסקי שהתגורר בגרמניה, שיקבל על עצמו אפוטרופסות על הילד. הלה הסכים וכן נחתמו מסמכים רשמיים שמינו אותו לאפוטרופוס. ההורים של אמא שלי, לעומת זאת, לא היו כל כך מקושרים ובליט ברירה הם פשוט השאירו אותה בשווייץ, בתקווה שיצליחו לעמוד איתה בקשר.

"באותה העת פרצה המלחמה, וכמובן שכל הילדים היהודים מפולין הפכו לילדים נטושים, לא ידעו אם הוריהם בחיים בכלל ולא היתה דרך לתקשר איתם.

"החוק השווייצרי קבע שבכזה מקרה, האחריות לילד עוברת למוסדות הרווחה של המדינה, שכמובן היו כולם נוצריים, כך שכל ילד כזה שהמוסד השיקומי החליט שהוא סיים את הטיפול בו, היה מועבר ישירות למנזר, שם קיבלו חינוך נוצרי רח"ל.

היה שם בשווייץ יהודי צדיק בשם איידינגפלד

"היה שם בשווייץ יהודי צדיק בשם איידינגפלד, שהחליט לעשות הכל כדי להציל את הילדים היהודים. הוא היה מגיע לאותו מוסד שיקומי, מהלך בין חדרי האשפוז ומכריז בקול את הפסוק 'שמע ישראל', ומנגן 'שיר המעלות' וכדו', ואם הוא היה רואה שמבליח ניצוץ של הזדהות בעיניו של אחד הילדים, הוא ידע שמדובר בילד יהודי והיה מתחיל לחקור ולברר עד שאישר זאת בוודאות, לאחר מכן היה מתחיל מסע הצלה, כדי לחלץ אותו מציפורני המוסד הנוצרי.

"כך הצליח אותו יהודי לגלות את אבי מורי, ולאחר חקירה ודרישה גילה שהאפוטרופוס שלו חי וניתן ליצור עמו קשר, ואכן היה יחסית קל לחלץ אותו משם ולהעביר אותו לידיים יהודיות. המקרה של אמא שתח" היה הרבה יותר מורכב, לא היה שום אפוטרופוס חוקי, והחוק היבש היה מאוד ברור שהיא אמורה לעבור לחזקתו של מנזר מקומי רח"ל. אמנם אותו יהודי צדיק וחבריו הפעילו את כל העולם כדי לחלץ אותה, כמו ילדים יהודים אחרים, ובחסדי שמים אכן הצליחו בכך.

מה הוא קשור בכלל!".

"טען ראש הישיבה, שהספן הזה מסתכל כל הרבה זמן, ואם כן נראה שהוא כן נמשך לעניין, וצריכים לדאוג 'להוציא יקר מזולל', וללמדו תורה.

"הנוכחים אמרו למרן שזה לא המצב. הוא מסתכל על הבשר, ואי אפשר 'להאשים' אותו, באמת יש ריח של בשר מבושל וצלוי מכל מיני סוגים, גם שאר הספנים מסתכלים חזק...

"אבל מרן לא אבה לשמוע כדברים האלו. "הוא יהודי, ועלינו לקרבו לתורה!, והדרך היא באמצעות קושיא חזקה ותירוץ נפלא שיטעימו אפילו אותו בטעם התורה".

"מפי השמועה שמעתי שאכן הצליחה דרכו של מרן, ושאותו ספן מגושם זכה לשוב בתשובה שלמה והיה ליהודי שומר תורה ומצוות. "אגב, מאותה פעילות של 'בני תורה' ברוסיה, זכו בני נוער רבים להיכנס לעולם התורה, הם נכנסו ל'ישיבת 'תורת חיים' במוסקבה, ובהמשך באו ללמוד בישיבות הקדושות בארץ, והיו לתלמידי חכמים מופלגים, ויש כיום כמה וכמה משפחות של בני תורה אמיתיים, שהן מפירותיה של אותה השקעה שהשקיע ראש הישיבה בבני הנוער ברוסיה".

בשלב מסוים הגעתי עם הורי לסעודת חג אצל ראש הישיבה

"למעשה ההיכרות שלי עם ראש הישיבה החלה בהיותי ילד צעיר, עוד לפני בר המצווה כשמעתי מפיו שיעור שמסר בתל אביב, וכדרכו ידע לומר את השיעור בכזאת 'חיות' שאפילו בהיותי ילד הייתי מוטרד מהשאלה, וממילא שמחתי מאוד בתירוץ. בהמשך כשאחי למד אצלו בישיבת 'עטרת ישראל', נוצר קשר של כל המשפחה עמו. בשלב מסוים הגעתי עם הורי לסעודת חג אצל ראש הישיבה, ובמהלכה הסעודה סיפרו הורי את סיפור ההצלה שלהם.

"שניהם היו ילידי פולין, כל אחד מאזור אחר בפולין, ושניהם חלו במחלת ה'פוליו' - שיתוק ילדים "ל"ע. אמי מורתי שתח" היתה בת כמה חודשים שלקתה במחלה ואבא זצ"ל היה כבן חמש כשנדבק בה. היתה זו מחלה נוראה שהפילה חללים רבים, וגם אלו שניצלו ממנה נותרו עם גפיים משותקות ברוב המקרים.

"בחסדי שמים שמעו הוריהם שבשווייץ יש מוסד רפואי שפועל על פי שיטת ריפוי חדשה ומוכחת, שבאמצעות טיפולים תומכים לאורך תקופה מסייעים לחולים להחלים מהמחלה ואפילו לחזור לתפקוד בחלק מהמקרים.

"כך סיבבה ההשגחה העליונה הצלה מופלאה לשני הילדים היהודים, כל אחד בנפרד, על ידי אותו מוסד בשווייץ, בימים של ערב מלחמת העולם השנייה.

"סבא, אביו של אבי, היה ראש הקהל וחבר העירייה בריפין שבפולין, כחסיד גור נאמן, לפני ששלח את אבי לשווייץ, ביקש את ברכתו של הרבי ה'אמרי אמת' שאכן בירכו בהצלחה. סבא היה סוחר ממולח, והבין שהימים הם ימי ערב מלחמה, כך שלא בטוח שהוא יוכל

הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל היה אומר, שהרבה בני ישיבה טועים שנדמה להם שכיון שאין להם כסף ע"כ הם פטורין מצדקה, אבל האמת היא שצדקה אינה רק בכסף, אלא כשמלמד תורה לחבירו אין לך מצות צדקה כמוהו, ומקיים בזה מצות צדקה, וזוכה לברכה שמברך הקב"ה לנותני צדקה

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
כל המעלות העליונות נחשבים רק בהיותם בשיתוף החסד

וְהָיָה בְּרָכָה, (י"ב, י)

"כך חותמין ולא בהס"

והיינו שברכה ראשונה של שמונה עשרה אנו חותמים באברהם אבינו - "מגן אברהם" ולא בשאר אבות. וביאור העניין נראה, דהנה אברהם אבינו הוא "עמוד החסד", ויצחק אבינו רומז על "גבורה", ויעקב אבינו רומז על "תורה", אמנם גם מעלת הגבורה והתורה הם רק בצירוף החסד, דעולם חסד יבנה, ולולא החסד אין לנו קיום בעולם, ולכן חותמים באברהם אבינו להורות שגם יצחק ויעקב הרומזים לגבורה ותורה, כל כוחם הוא רק בצירוף מעלת החסד, שהחסד הוא היסוד של הכל ובו חותמים את המעלות העליונות.

הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל היה אומר, שהרבה בני ישיבה טועים שנדמה להם שכיון שאין להם כסף ע"כ הם פטורין מצדקה, אבל האמת היא שצדקה אינה רק בכסף, אלא כשמלמד תורה לחבירו אין לך מצות צדקה כמוהו, ומקיים בזה מצות צדקה, וזוכה לברכה שמברך הקב"ה לנותני צדקה וכמוש"כ "כי בגלל הדבר הזה יברך ה' אלקיך", ולהבטחת השי"ת "עשר בשביל שתתעשר" שהבטחה זו מתקיימת ביתר שאת בתורה הקדושה שסגולתה להביא ברכה לאדם.

ומו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל סידר בישיבה שכל בחור מבוגר יעמוד סמוך לבימה שתי פעמים בשבוע למשך כשעתיים להשיב לצעירים ממנו על מה שנתקשו בהבנה, [והיה קורא לזה בשם "עבודת הקודש"], והיה אומר שכשם שהנותן מעשר מכספו לצדקה, זהו סגולה להינצל מכל נזק בממונו, כך גם הנותן מעשר מזמן לימודו ומפקיר עצמו להשיב לאחרים, זהו סגולה נפלאה לו להצליח בלימודו, וכדאיתא בגמ' בתמורה (ט"ז ע"א) "בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו למדני תורה אם מלמדו מאיר עיני שניהם ה' וכו', וסבר שזהו מפתח גדול להצלחת הבחורים בישיבה, הן לצעירים והן לתורמים מזמנם.

והוסיף עוד לבאר גודל מעלת המסייע לחבירו בתורה, שכאשר אדם עושה חסד עם זולתו בתורה, הקב"ה משיב לו מידה כנגד מידה ועושה גם עמו חסד בלימוד התורה, ונותן לו סייעתא דשמיא מרובה

בהבנת התורה, וכיון שאי אפשר לזכות להבנת התורה אלא על ידי סייעתא דשמיא, א"כ הדרך המובחרת לזכות להבנת התורה, הוא על ידי שסייע לחבירו בלימוד התורה. וכן מבואר בגמ' בעבודה זרה (ל"ה) שהתלמיד חכם שמלמד תורה לאחרים, "דברים שמכוסין ממנו מתגלין לו מעצמן בלא טורח כשהוא מלמדן", ונמצא א"כ שלא זו בלבד שאין מפסידים זמן כשמנדבים זמן לעזור לאחרים בלימוד, אלא אדרבה דווקא על ידי מה שמוציאים מזמנם ללמד את הצעירים, זוכים לסייעתא דשמיא מרובה לחדש חידושי תורה נפלאים. ואמר מו"ר שכך היו מקיימים דור המדבר מצוות צדקה, שהרי לא היה חסר לחם בגשמיות כלום, אבל היו יכולים לקיים מצוות צדקה בזה שסייעו לאחרים ברוחניות ובלמוד התורה.

ישאלו אצל הבחורים מ"עבודת הקודש"

(בנותן טעם להביא לשון מכתבו של הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל בעניין זה, וז"ל:

"ואתאר לפניכם מהות ישיבתנו... העיקר הוא ענין טוב כי נתייחד בהישיבה "עבודת הקודש", היינו שכל אחד מהבחורים מחוייב ליתן איזה שעות בשבוע להרביץ תורה. והנה נתחלקה הישיבה לשני

גדול של "שכר מצווה כנגד הפסדה", ולא לפעול באופן הפוגם ומסכן עתידו הרחוק.

ולכן אין לבחורים להסתובב בבתים כדי לקרב רחוקים, ואף שלקרב רחוקים זהו מצווה גדולה עד שאפילו להציל נפש אחת נחשב כקיום עולם מלא, מ"מ לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, שאפילו דיבור קל עם רשעים עלול להזיק מאוד, ומי יודע אם לא יהיה ריחוק קרובים ח"ו, ושוב מסרו לי שגם הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל הזהיר על כך. ובאמת לא זו בלבד שזה מסוכן לרחק את הקרובים רח"ל, אלא גם אין בזה סייעתא דשמיא לקרב רחוקים, כי כדי לקרב רחוקים צריך סייעתא דשמיא, ורק מי שהולך בקדושה הקב"ה מצליח דרכו, וכשהולכים בחורים למקומות כאלו אינם זוכים לסייעתא דשמיא בפעולתם. ולבר מן דין, כל עבודת קירוב רחוקים מוטל רק על אברכים, ולא על בחורים שצריכים לנצל ימי הבחורות אך ורק לעסק התורה בשקיעות מוחלטת בלא שום עסק אחר, ובזה יש לרמוז מה שאנו מברכים התינוק לאחר מילתו "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים", דלכאורה תמוה הדבר מדוע מקדימים לברך על החופה קודם המעשים טובים, והלא במעשים טובים האדם מחויב גם קודם החופה, אמנם לרמז בא, שרק לאחר החופה זהו ברכה לאדם להתעסק במעשים טובים, אבל בימי הבחורות אין לאדם לחפש להיות "עסקן" ולהתעסק בפעולות של חסד, אלא עליו לחיות בישיבה, ולקיים מצוות גמילות חסדים עם חבריו שבתוך הישיבה.

מו"ר הגה"צ משה שניידער זצ"ל הזהיר את הבחורים שלא יצאו לפעול אצל החופשיים לטהרם ולקרבתם כיון שהדבר עלול לפגוע בהם, שהלא גם עצם הדיבור עם החופשיים מזיק מאוד, שדבריהם מלאים בניבול פה רח"ל, והוסיף מו"ר ואמר שכדי לזכות לקירוב רחוקים אין צריך דווקא להתעסק עם אנשים חופשיים מתורה ומצוות, אלא גם בתוך הישיבה יכול כל אחד לקרב את החלשים ולסייע להם בהבנת הסוגיות, וזה גם נחשב כ"קירוב רחוקים".

וזכורני שלאחר המלחמה ביקשו לארגן קבוצת בחורים שילכו לפעול לקירוב רחוקים, ומו"ר התנגד לבחורים לפעול בזה, ואמר שחובת הבחורים להתעסק רק בלימוד התורה, וכאשר בא הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ללונדון אחרי המלחמה, באו לשאול גם את דעתו בעניין, ואף הוא הסכים כדעת מו"ר שאין לבחור לעסוק בקירוב רחוקים מחוץ לישיבה, שחובת הבחור להשקיע עצמו לגמרי בעמל התורה והשגת קניינים ביראת ה' בתוך הישיבה.

(ביאורים והנהגות)

חלקים, חלק המלמדים וחלק התלמידים, היינו שבכל יום מחוייבים איזה בחורים להיבטל מלימודם איזה שעות, ולהגיד להקטנים ולסייעים בענייני לימודים, ולהסביר להם כל מלה וענין הקשים להם. ונתחלק לשעות ולימים, כי ביום זה אלו הבחורים, וביום זה אלו הבחורים, ונרשם שם מתי ובאיזה שעה ובאיזה יום אלו, ובאיזה זמן אלו. ממילא הישיבה הולכת בע"ה, כי כאשר יגמרו הבחורים השיעור אזי יבואו להישיבה ומחזירים לימודם ואח"כ יתחילו להכין עצמם ליום מחר לשיעור, וכל דבר קשה ישאלו אצל הבחורים מ"עבודת הקודש", וכה ב"ה ראינו הצלחה רבה וגדולה אצל בני הישיבה, כי ראשית יחזרו הבחורים המלמדים לימודם, ושנית לא יתבטלו כל בני הישיבה, כי כאשר רק המיוחדים מגידים אזי האחרים (פטורים).

ולכן אין לבחורים להסתובב בבתים כדי לקרב רחוקים

וְהָיָה בְּרִכְּהָ, (י"ב, י)

"והיה ברכה, קרי ביה בריכה, מה בריכה מטהרת את הטמאים, אף אתה מקרב רחוקים ומטהרם לאביהם שבשמים". (מדרש רבה) פירש הגאון בעל "אבני נזר" זצ"ל, שכדי שאדם יוכל לטהר אחרים ולקרבתם לאבינו שבשמים, צריך הוא להיות כמו בריכה והיינו מקווה, שכשם שהמקווה אינו מקבל טומאה, ובכוחו לטהר טמאים, כך גם האדם שרוצה לטהר אחרים צריך להיות במצב שהוא לא מקבל טומאה, והיינו שלא יהיה מושפע מדרך הרשעים ולא יתקרב מהם בעבודת ה' על ידי הדיבור עמהם, ורק אז יכול הוא לפעול לקירוב רחוקים, ואברהם אבינו היה כמו "בריכה" שבכוחו לקרב רחוקים בלא להתקרב באמונה, כי הוא עצמו היה איתן באמונתו (וכדכתיב בתהלים פ"ט "משכיל לאיתן האזרח"), וזה קאי על אברהם אבינו שהיה חזק באמונתו), ולא היה מקום לחשוש שמה יושפע לרעה ויקבל דעות כוזבות תוך כדי שיעסוק בקירוב רחוקים.

וזהו יסוד גדול לאלו שמתעסקים בקירוב רחוקים, להזהר מאוד שיהא הכל בקדושה, וכ"ש שלא להיכנס לבתים שיש בהם פריצות רח"ל ששומעים שם גם דברי חירוף וגידוף רח"ל, שהדבר מזיק ברוחניות אף אם אינם מרגישים בזה מיד, והרי זה בגדר ריחוק קרובים רח"ל ואין הדבר כדאי, ואף שרבו היום תינוקות שנשבו, ומחוייבים אנו לפעול להצלחתם, אבל כל פעולה צריך לבוא בשיקול

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

פעם כשבא מנהל חיידר לרבינו כדי להזמינו לדבר למלמדים לחזקם ולתת להם כח ועיזו בעבודת הקודש, אמר רבינו שהוא מסכים וגם נימק את הסכמתו: "תראה, אני צריך פרנסה! אבל אין כוונתי לכסף, מה יש מכסף היום פה ומחר שם? כוונתי לזיכוי הרבים"

הגאון רבי משה סחייק שליט"א מספר על הזיכוי הרבים של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, וגם על הסגולה להינצל מחרב בני ישמעאל

וה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לוֹט מְעֻמוּ (בראשית י"ג י"ד)

יעקב א. לוסטיגמן

בהמשך לשיחה שהבאנו בגיליון הקודם עם הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, ומחבר ספרי 'מזקנים אתבונן' מתורתו של מרן ראש הישיבה, אנו מביאים את חלקה השני העוסק בין היתר בענייני הפרשה, כאשר תחזינה עיניכם מישרים: רש"י הקדוש מפרש בפרשתנו שכל זמן שלוט היה יחד עם אברהם אבינו, היה הדיבור פורש ממנו. כלומר, הקב"ה לא דיבר עם אברהם אבינו מאחר ולוט הסתובב בסביבתו, כך נמשך הדבר במשך שנים, ובכל זאת, אברהם אבינו לא גרש אותו מעליו, משום שחשב שישפיע עליו לטובה! שנים!!! מתי החליט להיפרד, כשפרצה מריבה בין רועי לוט ורועי אברהם, או אז אמר אברהם אבינו, שכשיש מריבה אין שלום, בשלב זה צריכים להיפרד, ומיד לאחר מכן זכה להשראת השכינה, ולנבואה.

מרן ראש הישיבה שאל שתי שאלות: קודם כל מדוע בחר אבינו בלוט על פני השראת השכינה? והשאלה השנייה היא שה'חובת הלבבות' אומר "כי זכויות המאמין אפילו אם יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתיקון נפשו לאלוקים יתברך, ואלו היה קרוב למלאכים במידותם הטובות וכו', אינם זכויות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכויותיו נכפלות בעבור זכויותם בכל הימים ובכל הזמנים".

כלומר, זיכוי הרבים, ובוודאי קירוב רחוקים זו זכות עצומה שהיא גדולה יותר ממי שהגיע בתיקון מידותיו לדרגה כזאת שהוא 'קרוב למלאכים', ואם כן למה המקרב רחוקים לא יכול לזכות בו הזמן להשראת השכינה?

מה הפשט??? ראש הישיבה זצ"ל היה משיב על זה בדרך משל לאחד שהתעלף במקום שבו אסור לומר דברים שבקדושה, כדוגמת בית מרחץ או בית הכסא וכדו', ובא יהודי שזוכה כרגע לגילוי שכינה, ושומע שמישהו אחר נמצא בסכנה גדולה במקום מטונף. הוא כמובן צריך לקפוץ ממקומו ולהציל את היהודי הנמצא בסכנה, אבל ברור שבהיותו שם יסתלק ממנו גילוי השכינה, כי המקום מצד עצמו אינו מקום שראוי שתשרה בו שכינה, בלי קשר לגדולתו של האדם

ולגודל המעשה שהוא עושה כרגע. רק אחרי שייצא משם, יזכה שוב להשראת השכינה, ואולי אפילו בקרבת אלוקים גדולה עוד יותר, כי עכשיו כבר יש לו גם את הזכות של המציל נפש אחת מישראל.

כך גם לגבי קירוב רחוקים, זאת מצווה גדולה וחשובה אפילו יותר מקבלת פני שכינה, כמו שראינו שאברהם אבינו ויתר על הנבואה במשך שנים, בניסיון לקרב את לוט בן אחיו לדרך הישר, אבל כל עוד הוא היה יחד עם לוט, לא יכול היה לזכות להשראת השכינה.

שמעתי מרבינו פעמים רבות, ממה פרנסתו?

רבינו לא היה רק 'נאה דורש' חלילה וחס. הוא היה בבחינת 'נאה מקיים', והיה מוסר נפש כדי לקרב יהודים ולזכותם במצוות. כותב נכדו הגה"צ רבי גדליה הוניגסברג שליט"א (בספר 'צדיק כתמר יפרח'): "שמעתי מרבינו פעמים רבות, ממה פרנסתו? [הכונה כמובן פרנסה רוחנית], בזה שהולך ומדבר דברי חיזוק במקומות שונים, ויש שמתחזקים בכך, ובכך מתרבה לו זכויות, זוהי פרנסתו, ופעמים אני שומע את רבינו ששואל בתחילת היום אם "יש פרנסה היום?".

כמו כן פעם כשבא מנהל חיידר לרבינו כדי להזמינו לדבר למלמדים לחזקם ולתת להם כח ועיזו בעבודת הקודש, אמר רבינו שהוא מסכים וגם נימק את הסכמתו: "תראה, אני צריך פרנסה! אבל אין

כוונתי לכסף, מה יש מכסף היום פה ומחר שם? כוונתי לזיכוי הרבים". הוסיף הרב סחייק מעשה מעניין שהגאון רבי יעקב נתן דורמשקין שליט"א ראש ישיבת אורחות יעקב, סיפר שכשהיה אברך צעיר בכולל פונביז', גיסים שלו התגוררו בחו"ל והיו להם דירות בבני ברק, והיו מבקשים ממנו כשהיה נצרך כל מיני דברים הקשורים בטיפול בדירות, אם להביא אינסטלטור, אם לדאוג להשכרת הדירות וכדומה, אט אט התווספו עוד אנשים מחו"ל שביקשו ממנו חסד כזה, והתחיל להרגיש שזה על חשבון הלימוד.

"בצר לי פניתי לראש הכולל מרן זצוק"ל", הוא מספר. "אמר לי: כתוב בגמרא ובמדרש על החסד שגמל השי"ת עם משה - שדאג לקבורתו, רוצה אני לשאול אותך שאלה, וכי לא עשה עימו חסד גדול מזה - שנתן לו את התורה?"

"אלא רואים מכאן שזה שתי מחלקות שונות, יש מחלקה של תורה והיא מחלקה בפני עצמה, ויש אחרת של חסד. ודע יש הרבה לומדי תורה שלא זכו במעלה שיהיה להם גם את המחלקה של החסד, ואתה צריך לשמוח שזכית לשניהם".

שמעתם על אדם שבידו יהלומים ומבקש לזרקם?!

כמו כן באה פעם קבוצה של אברכים מכולל פונביז', שהקימו ארגון חסד שהלך וגדל, ועם הזמן הרגישו שהעיסוק בחסד שתחילה היה רק בבין הסדרים ובזמן שהוא 'לא יום ולא לילה', החל לתפוס את תשומת לבם גם במהלך הלימוד, וחשבו לסגור את הארגון או להעביר אותו לניהול של אנשים אחרים, כדי שיוכלו לחזור ללמוד בהשקט ובבטחה.

אמר להם ראש הישיבה: "האם שמעתם על אדם שבידו יהלומים ומבקש לזרקם?!", האברכים הבינו והמשיכו בפועל החשוב ביתר שאת, וזכו לשני השולחנות.

פעם אחת כשהרגיש שהם מתחילים לשקול שוב לעזוב את עשיית החסד, סיפר להם רבינו על אחד שלפני שנים רבות ניהל את קופת הקהל בחו"ל, ובזמן שהוא התעסק בקופת הקהל, העסק הפרטי שלו נוהל בידי עובד גוי שהיה נאמן לו וניהל את עסקיו ביד רמה, עד כדי כך שהוא עצמו לא ידע בבית העסק הפרטי שלו מימינו ומשמאלו, והכל נוהל באופן בלעדי על ידי הגוי.

לעת זקנותו החליט אותו יהודי לפרוש מההתעסקות בצדקה, שכבר היתה קשה עליו בגילו המתקדם, וראה זה פלא: באותו יום ממש מת אותו הגוי!! ונפל עליו העול לטפל בעסק שלו, שלא ידע בו מימינו ומשמאלו".

"אמנם", מציין הגר"מ סחייק, "היו גם מקרים שרבינו השיב בצורה הפוכה, והורה לאברכים לחזור ללימודם ולעזוב את העיסוקים האחרים, וכמובן שלכל אחד השיב בהתאם להלך רוחו ולפי העניין, ואנו לא באנו לקבוע מסמרות איך יתנהגו אנשים, אלא רק לבטא את החשיבות הרבה שהיה רבינו רואה בעניין זה של זיכוי הרבים ושל העיסוק בצורכי רבים, ואפילו דברים גשמיים, על אחת כמה וכמה הדברים הרוחניים של הכלל.

ומעשה היה שסיפרו לו בשם מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שסיפר שפעם בא יהודי תמים למרן החזון איש ושאלו כיצד זכה להיות

כה גדול בתורה, והשיב לו מרן החזון"א שזכה לכך על ידי שעסק בגמילות חסדים. השיב ראש הישיבה זצ"ל שלפעמים עצם לימוד התורה הוא גם גמילות חסדים, מלבד מה שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שזה חסד גדול עם הבריות, גם כשמזכירים את שמות התנאים והאמוראים, וכן הראשונים והאחרונים, ואומרים מימרות בשמם, גומלים חסד עם נשמתם...

אבל, הוא היה משנן לנו שבדברים כאלו שבאים 'בדרך אגב', צריכים שתהיה כוונה כדי לזכות בהם.

כך למשל היה רבינו אומר שבעל מכולת מוכר מזון לאנשים כי הוא צריך להתפרנס, אולם אם הוא יכוון גם לחסד, דהיינו שבוז הוא מוכר לחם גורם שיהיה לאנשים מה לאכול ולהשביע את רעבונם, הוא מרוויח מצוות.

פעם אחרת אמר שהוא שמע בשם הסבא מקלם שהיה אומר כי אדם שיש לו חנות מכולת ומספק צרכיהם של כמאה משפחות או יותר הרי באמת אין לך חסד גדול מזה, אך החסרון הוא שהוא מוכר מצוה זו בעד פרוטות, שעושה את המצוה בשביל להרויח ממון... כלומר, אדם יכול לעשות אותו מעשה ויהיה מעשה גדול מאוד, ולעומת זאת, יכול לעשותו עם כוונה אחרת, ומפסיד את כל הגדלות שבמעשה.

והיה מדגיש שדבר זה הוא בכל תחומי החיים, שהפיקח יכול לעשות מכל פעולה מצווה גדולה ויקרה, או חלילה להיפך.

והוסיף עוד שלא רק המוכר במכולת יכול לזכות במצווה על כך שהוא מוכר לחם ליהודי, אלא גם הקונה יכול לכוון לשם מצוה, למשל כאשר הוא משלם על הקניה ומדקדק בתשלום ומכוון שלא לעבור על גזל, וכן כשמחשב לא לעבור על חילול השם וכדו', הרי הוא זוכה בזכות עצומה.

שלא צריכים להיות עם 'נערוויין'

אבל, היה מוסיף ומחשש שלא צריכים להיות עם 'נערוויין', כלומר שאדם אינו צריך כל הזמן לחשב שוב ושוב שהוא עושה לשם מצווה, כי לפעמים מעשיו מוכיחים על כוונתו. הוא היה מביא כדוגמה לכך אנשים שנכנסים פתאום למצוקה קשה כי הם לא בטוחים שנתנו את הטבעת בחופתם לשם קידושין, ומי אומר שהקידושין חלו כדת וכדין. על כך היה רבינו אומר שזה סתם 'נערוויין', כלומר חולשת העצבים ואין בזה שום חשש, כי חתן שנותן טבעת לכלה תחת החופה לעיני כל ישראל ויש עדים וכו', הרי ברור שכוונתו היא לתת לשם קידושין, גם אם הוא לא חישב זאת בצורה ברורה בעת שעשה את מעשה הקידושין, וכן בכל העניינים, אדם שהכוונה הכללית שלו היא לעשות רצון ה' ולקיים מצוותיו, וכשהוא מגיע למכולת הוא שואף לעשות כמה שיותר חסד עם יהודים וזה כל עיקר כוונתו, גם אם לא חישב כך בכל פעם שמכר מזון ליהודי, עדיין הוא נחשב כמי שקיים מצווה כל פעם מחדש.

אמנם, היה אומר בשמו של המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל שהיה אומר, יהודים אומרים בשבת באכילה, "לכבוד שבת קודש", "לכבוד שבת קודש", ובוודאי זה דבר טוב לומר כך, "אבער רעד זאך נישט איין אז דו מיינסט פאר שבת קודש" [רק אל תשלה

את עצמך שבאמת כוונתך לכבוד שבת קודש].

והוסיף שכתוב בספר 'התרגשות הלב' בשם הגאון רבי ישראל סלנטר שאמר: "אם אדם לומד שלא בעיון, איך יוכל להיות לו יראת שמים", והיה רבינו מבאר שמה שאמר רבי ישראל שבלי לימוד בעומק לא שייך יראת שמים, אינו רק על לימוד גמ' רש"י תוס' בעיון, אלא ללמוד את הפרשה של עצמו!

כלומר, אדם צריך ללמוד את עצמו ולזהות את הרצונות החבויים שלו, למה בעצם אתה רוצה לעשות את זה? האם אתה באמת מתכוון לשם שמים? האם זה כל עיקר כוונתך או שאתה רוצה בעיקר להרוויח כסף ורק מרמה את עצמך שכוונתך לשם שמים?

והידד רבינו ואמר שהמדד לזה הוא מה קורה כשלפלוני אין יכולת לשלם, האם תשאיר אותו לרעוב או שתיתן לו לחם בכל זאת? המקרים האלו מלמדים על הכלל ומבהירים מה היא הכוונה האמיתית, כמו למשל נהג מונית שמחשב שהוא רוצה לקיים מצוות, עוזר לאנשים להגיע למחוז חפצם, לצורכי רפואה והצלח חיים וכדו', ובוודאי שכרו גדול מאוד אם זו כוונתו, אבל מה יקרה אם פעם יעצור אותו יהודי שצריך להגיע בדחיפות לרופא ואין בידו לשלם, אם ייקח אותו, הא מוכיח שכוונתו היא אכן לשם שמים, ואם ישאיר את הזכות לנהג אחר שייקח אותו יהודי לרופא, הרי הוא מוכיח על עצמו שהמניע העיקרי שלו זה הכסף שהוא רוצה להרוויח.

"אנחנו צריכים לדעת שכל אדם מרמה את עצמו", היה רבינו אומר "כל אדם מרמה את עצמו! מה שאמר רבי ישראל שאדם צריך ללמוד בעיון, זה בכל השטחים, כל דבר צריכים ללמוד בעיון, גם אדם צריך ללמוד את עצמו בעיון, כי אם יסתכל על עצמו בשטחיות ולא יעמיק בבחינה של עצמו, הוא יחיה את כל חיי בטעות!".

ביקש להתייעץ איתו על רכישת דירה

כדי לרדת לעומק העניין עד כמה רבינו היה 'לומד את עצמו', נביא את המעשה הנפלא שמספר נכדו רבי גדליה הוניגסברג שליט"א, שפעם הגיע לרבינו יהודי שביקש להתייעץ איתו על רכישת דירה, ורבינו ענה לו שכדי לענות תשובה לשואל, הוא צריך להרגיש את השאלה כאילו זה היה בשביל עצמו, אמנם עכשיו, כשכבר הגיע לזקנה מופלגת מאוד, העניינים האלו כבר לא מעניינים אותו בכלל, ואם כן "איך מותר לי לענות על שאלות כאלו?".

עוד מספר הגה"צ רבי הוניגסברג, שפעם בא לפני רבינו יהודי שחלה במחלה, ומפאת מחלתו חשב לעבור דירה מטעמים שונים, והיה בזה כמה צדדים רבי משקל, ולכן בא להתייעץ עם לעבור או לא. רבינו ענה לו מה שענה, והיהודי פנה ללכת, אבל רבינו ביקש שיקראו לו בחזרה ואמר לו "לא ביקשת ברכה", ולאחר מכן ברכו בברכה שלמה שיחלים ממחלתו וישבו לאיתנו הראשון.

סיפר הגאון רבי מאיר קסלר, רבה של קרית ספר [עליה אמר רבינו: אני לא מסיח דעתי יום אחד מלחשוב על המקום, כי זו עיר של אברכים. וכל צעד ושעל שנעשה שם היה בהכוונתו] שבתקופה האחרונה של רבינו כשהיה חלש בא כדי לשאול בעצתו, כשראה את החולשה הגדולה אמר: איני רוצה להטריח את הרב במתן עצה,

ולכן אבקש שראש הישיבה ייתן לנו רק ברכה. אמר לו רבינו: מי אמר לך שיותר קל לברך? הרי צריך לברך בכל הלב!

תמיד היה שואל אדם לשמו

הרב סחייק מציין שרבינו היה משתדל לזכור כל פרט על אנשים שונים, כדי לתת להם את ההרגשה הטובה שהוא זוכר אותם אף שחלפו שנים מאז ראה אותם לאחרונה.

"תמיד היה שואל אדם לשמו, וכשהיה שומעו היה אומר לו בזכרון ברור וצלול לפרטי פרטים דברים שהיו עם משפחתו ארבעים וחמישים שנה קודם, כגון תלמיד שלמד אצל רבי מיכל יהודה [בשיעור המקביל לשיעור שלן] לפני שנים רבות, והיה מכירו ומזכיר לו פרטים שהיו אז, ולמרות שלא אצלו למד.

"סיפר ר' יהודה סילבר שיחי' מעזר מציון: בשנת תשע"א היתה 'חאלקה' לבני, הגיע אבי שכבר לפני שנים ארוכות עבר לגור באוסטרליה כדי להשתתף בשמחה, כשנכנסנו לפני רבינו, הריים ראשו ואמר לאבי: "אביגדור?" ענה לו: "יא יא" [כן כן].

התפלאתי בליבי על דבר זה, חמישים שנה הוא לא ראהו, עצם זה שזכר אותו למרות השנים שעברו ושינוי תווי הפנים, זה פלא גדול ועצום ועוד שגם אחז שגר בחוץ לארץ הפלא ופלא, אמנם זה שלא דייק בארץ שבה הוא גר [שהרי "לוס-אנג'לס" היא עיר בארצות הברית, והוא גר באוסטרליה], לא כל כך נורא ביחס לדיוק שזכר אותו מלפני חמישים שנה.

"כשיצאנו אמרתי לאבי: מפליא שזכר כל כך מדויק, אמנם נקודה קטנה לא דייק. אמר לי אבי: לא!! הכל הוא אמר מדויק, לבנין הפנימיה בה הייתי גר בישיבה קראו "לוס-אנג'לס", הוא זכר אפילו את הפנימיה בישיבה בה הייתי ישן!!!".

לסיום מציין הגר"מ סחייק, כי בהקשר למצב הביטחוני מול בני הרוצחים הישמעאלים ימ"ש, יש לנו סגולה נפלאה ממרן הגרא"ל, וכך אומר תלמידו הגאון רבי יהושע מישקובסקי שליט"א ראש ישיבת אמרי משה: כמה פעמים שהיו פיגועים ואסונות רח"ל על ידי בני ישמעאל, הראה מרן זצוק"ל, כי כבר כתב הרמב"ן על הפסוק "ותענה שרי ותברח מפניה" [בפרשתנו, בפרק ט"ז פסוק ו'] וז"ל: "ותענה שרי ותברח מפניה. חטאה אמנו בענוי הזה וגם אברהם בהניחו לעשות כן ושמע ה' אל עניה, ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני הענוי".

"ואמר מרן זצוק"ל כי התביעה היתה בדקי דקות, לפי שהיתה צריכה לנהוג ברחמנות כפי שכתב הרמב"ם בהלכות עבדים [ט' ח':] מדת חסידות ודרכי חכמה שיהיה אדם רחמן ורודף צדק ולא יכביד עולו על עבדו, ולא ייצר לו.

"והוסיף ואמר שאם מחמת תביעה זו ניתן הכוח לישמעאל לענות את זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי, הרי שגם התיקון להחליש את כוח ישמעאל ולבטל את העינויים, חייב שיהיה דוקא בחיזוק במידת החסידות, לתקן את המידות, ולהרגיש בצרת רעהו. לחזק את טובת זולתו. ולטרוח בעמל נפשו על תקנת חברו"

[ע"פ הספר 'מוקנים אתבונן' מתורת מרן הגרא"ל - 'בין אדם לחבירו']

הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א ראש ישיבת 'עטרת שלמה', אחד מחשובי תלמידיו של ראש הישיבה מרן הרב שך זצ"ל, סיפר סיפור נפלא שהיה עד לו בשנות לימודיו בישיבת פוניבז', איך בחכמה וברגישות כאחת היה הרב שך מועיל ומטיב עם זולתו

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על עינים מאירות

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל, וְאֶבְרַכְךָ, וְאֶגְדְּלָה שְׂמֹךְ, וְהָיָה בְרַכָּה (יב יב)

המשגיח דישיבת חברון, רבי מאיר חדש זצ"ל, האיר בפסוק זה הארה מוסרית חשובה ונפלאה:

הנה הברכות שבירך הקדוש ברוך הוא את אברהם אבינו נאמרו כאן בסדר עולה, הברכה המאוחרת יותר חשובה יותר; "ואעשך לגוי גדול", "ואברכך", "ואגדלה שמך", "והיה ברכה".

ולכאורה יש לשאול, מה יכולה להיות ברכה חשובה ובעלת ערך גדולה יותר מאשר ברכתו של הקדוש ברוך הוא "ואברכך"? ואילו מסדר הברכות נראה אחרת, שדווקא ברכת "והיה ברכה" גדולה מברכת 'ואברכך', וגדולה אף מברכת "ואעשך לגוי גדול - ואגדלה שמך"?

אלא, אמר רבי מאיר, בהכרח עלינו להעמיק מה טמון בברכה הזו של "והיה ברכה", כדי להבין את משמעותה, מדוע היא הברכה החשובה ביותר.

בפשטות הכוונה היא כפירוש רש"י על אתר: "הברכות נתונות בידך", או "בך חותמין" בברכה הראשונה של שמונה-עשרה. אולם ישנם ראשונים שפירשו אחרת: **התוספות רי"ד** מפרש: "והיה ברכה - שיתנו לאחרים מברכתם וטובתם". וכעין-זה מפרש גם **רבי יהודה החסיד**: "ואדם יש לו להתכוון ולגרום שאחרים יהנו ממנו על ידו, שנאמר והיה ברכה".

כלומר, הקדוש ברוך הוא בירך את אברהם אבינו שעצם נוכחותו והווייתו תהווה מקור של ברכה לכל הסביבה, וזו הברכה העליונה והחשובה ביותר מכל הברכות.

הוסיף רבי מאיר ואמר, כי זו בעצם הדרישה והציווי שמופנות כלפי כל יהודי ויהודי: "והיה ברכה"!

תפקידו של כל אחד מישראל, בכל מקום שהוא, להוות בעצמו מציאות של ברכה. מקור של נעימות, של שמחה, של הענקת הרגשה טובה לכל הבא במחיצתו! להאיר פנים לזולתו! לקבל את כולם בסבר פנים יפות! להביט על כולם בעין טובה! לפרגן לכולם בפה ובלב! לדון כל אחד לכף זכות!

וסיפרו התלמידים, כי כאשר רבי מאיר הרצה פעם את היסוד הזה בפני תלמידיו שומעי-לקחו, הוא 'זרק' שאלה מעניינת לחלל האויר, כדי לאתגרם, ולהשריש בהם נקודה חשובה: "מה תפקידן של העיניים שלנו?" - שאל ספונטנית, והחריש לשמוע את המענה שבפיהם.

חלקם השיבו תשובות שונות, נכונות ואמיתיות, אך עדיין לא נחה דעתו של המשגיח, והיה נראה מהבעת-פניו כי את מה שביקש לשמוע עדיין לא שמע מאף אחד. דממה השתררה בחדר למשך כמה שניות, ואז כשהתלמידים הטו אוזן בסקרנות לשמוע למה כיוון בשאלתו, פתח ואמר:

"בפשטות הקדוש ברוך הוא ברא לנו את העיניים כדי לראות בהן. לשם כך נועדו העיניים. אלא שבקטע התפילה 'נשמת כל חי' אנו אומרים מידי שבת בשבתו בפה מלא: 'ועינינו מאירות כשמש וכירח'.

תפקידן של העיניים הוא להאיר לאחרים, לא להיות עצובים... אדם שמסתובב בין הבריות בעינים מאירות, בפנים שמחות, הוא מקרין ברכה על כל הסביבה, ובעצמו מהווה מקור של ברכה!

וכן גם להיפך, חלילה. מסופר על ה'סבא מסלובודקה', רבי **נתן צבי פינקל** זצ"ל, שסנט פעם בבחור שהסתובב בפנים חמוצות: "יש לך דין של בור ברשות הרבים!". כלומר, המבט החמוץ והזועף שלך גורם מועקה בלב לכל מי שרואה אותך, ואם-כך הרי אתה מזיק ומהווה מכשול לרבים.

רבינו **אליעזר ממיץ** בעל ספר ה"יראים" כותב דברים מבהילים: "וכשם שיש אונאה בדברים, יש אונאה בעין רע, שמראה פנים רעים שמסור ללב".

משמע מדבריו, כי שורת הדין מחייבת הארת פנים לזולת! אחרת עלולים חס-ושלום להיכשל בלאו של "לא תונו איש את עמיתו".

בתל-אביב התגורר הסנדלר המפורסם

אך אחד היה שנהג עימו בחכמה רבה ובטוב-לבב, ואכן הצליח לשכנעו למשוך את התפטרותו, היה זה הרב שך. הוא ניגש אליו בחביבות ואמר לו באידיש: "האמת היא שגם אני חשבתי לא פעם לעזוב את הישיבה. התבגרתי והזדקנתי וכבר העבודה הזאת לא בשביל הכוחות שלי. אלא שאחר-כך חשבתי לעצמי שלא כדאי לי הדבר, ואני חושב שגם לך לא כדאי. הרי אנחנו אנשים זקנים, ומי יסתכל עלינו כשנהיה לבד בבית... לכן למרות הכל, למרות הקושי, כדאי להתאמץ ולהישאר. זה כדאי לנו..."

כך בחכמה, רגישות וטוב-לבב השכיל הרב שך להעמיד את עצמו באותו מצב כביכול שבו עמד רבי צבי, ובגובה-העיניים השמיעי לאוזניו את המילים שנצרכו לו כל-כך לשמוע.

רבי אברהם יצחק ליפקוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון' בבני-ברק, סיפר עובדה פשוטה אך מדהימה המעידה על חשיבה יתירה על הזולת שנהג בה אביו ראש הישיבה רבי מיכל יהודה זצ"ל: כאשר היה יהודי נוקש על דלת ביתה של משפחת ליפקוביץ, ואחד הילדים בבית היה פותח רק חלק מהדלת - כנהוג אצל ילדים, היה האבא רבי מיכל יהודה קורא לו: "זה לא יפה לפתוח לשני, רק חלק מהדלת. זה מראה לו כאילו לא חפצים בו. ממידת הארת-פנים ראוי לפתוח לכל אחד את הדלת כולה"... וכך אכן נהג רבי מיכל יהודה עצמו. הקפיד תמיד לפתוח את כל הדלת בפני כל מי שבא בצל קורתו.

למורי-חמי שר התורה היה 'חברותא' נפלאה

למורי-חמי שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל היתה לו 'חברותא' נפלאה, בשם רבי ליפא דוב וינטרויב זצ"ל, אחד מגדולי תלמידי-החכמים והגאונים בבני-ברק. הם למדו יחד בהתמדה ובשקידה עצומה במשך למעלה משבעים שנה, והיו קשורים בלב ונפש זה לזה, ממש כמו אחים. את מרבית התחנות בחייהם הם עברו בצוותא. בשנות ילדותם למדו יחדיו בחיידר קרלין בעיירה פינסק שבפולין, אחר-כך כשעלו ארצה, בהיותם כבני ארבע-עשרה חמש-עשרה, החלו ללמוד יחדיו בחברותא בישיבת 'תפארת ציון' בבני-ברק. והלימוד המשותף הזה המשיך בישיבת לומז'ה בפתח-תקוה ובכולל 'חזון איש' לאחר נישואיהם עד זקנה ושיבה, כשהם עולים ומתעלים יחד במעלות התורה וקנייניה. רבי חיים התבטא פעם ואמר אודותיו: "רבי בערל היה החברותא הטוב ביותר שהיה לי אי פעם", ופעם אחרת אמר לאחד המתפללים בבית-הכנסת 'לדרמן' אודותיו: "רבי בערל הוא כמו אח שלי". הם התאימו זה לזה בכך שלא היה להם בעולמם דבר זולת התורה, והקשר ביניהם היה מבוסס כל-כולו על תורה בלבד.

במשך שנים רבות, מידי שבת אחר-הצהרים סמוך לשקיעה, היתה להם קביעות מיוחדת של "ובלכתך בדרך", לימוד משותף בעודם מתהלכים ברחובות הסמוכים לבית-הכנסת 'לדרמן'. בזמן זה הסמוך לשקיעה כשכבר לא היתה אפשרות ליהנות מאור השמש, ואף נרות השבת וה'לוקסים' כבו, הם לא יכלו לעיין וללמוד מתוך הספרים, והיה עוד זמן עד לעת צאת הכוכבים, ולכן הם היתה להם

לפני למעלה מחמישים שנה, התגורר בתל-אביב הסנדלר המפורסם, הצדיק רבי משה יעקב רביקוב זצ"ל. בצעירותו הוא למד בצוותא עם המקובל הגדול רבי שלמה אלישיב זצ"ל, בעל ה'לשם שבו ואחלמה', את תורת הח"ן ורזי הקבלה, אולם לאחר שעלה לארץ-ישראל בשנת תרע"ג הסתיר עצמו, והעמיד פנים של אדם פשוט.

הוא עבד למחייתו כסנדלר בחנות קטנה מתחת שורת מדרגות בפנית רחוב שבזי בגבולות שכונת נווה-צדק ושכונת כרם-ישראל בעיר יפו, ובשעות הערב השתתף בשיעור 'דף היומי' לבעלי-בתים בבית המדרש של 'היכל התלמוד'. אולם למרות שלא עשה שום רושם מיוחד מעצמו, גדולי ישראל בעיניהם החדות זיהו בו גדלות וצדקות. רבינו ה'חזון איש' זצ"ל אשר הכיר בגודלו וצדקותו פרסמו, והעיד עליו בפני אחד ממחלי-פניו, כי הוא ראש ה'ל"ו צדיקים שבדור. תלמידי ה'חזון איש' אף העידו, כי רבם היה מגיע לביקורים בביתו מידי פעם בפעם, ונועד איתו ממושכות ביחידות. בשנותיו האחרונות היו המונים פוקדים את ביתו לבקשת עצות וברכות, בעיקר בענייני רפואה ושידוכים, ולאחר פטירתו הפך ציונו בבית-החיים 'זכרון מאיר' בבני-ברק למוקד של תפילות וישועות.

רבי טוביה ליסיצין זצ"ל, ראש ישיבת 'היכל התלמוד', שהכיר את הסנדלר היטב שאלו פעם - במה כוחו? כיצד ברכתיו פועלות כל-כך? והוא השיב בענווה: "פשוט מאד, כל אחד יכול לעשות זאת כמוני. אני מברך כל אחד ואחד עם כל הלב. אני מעוניין באמת שלשני יהיה טוב"...

לאחר פטירתו של ראש הישיבה הרב שך זצ"ל, סיפר אחד מחשובי תלמידיו, רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א, כיום ראש ישיבת 'עטרת שלמה', סיפור נפלא שהיה עד לו בשנות לימודיו בישיבת פוניבז', איך בחכמה וברגישות כאחת היה הרב שך מועיל ומטיב עם זולתו: אחד העובדים במזכירות הישיבה היה יהודי זקן בשם רבי צבי, שהיה בערך בן-גילו של הרב שך, והרב היה נוהג בו כבוד גדול ומקיים איתו יחסי חברות. אותו יהודי היה נוהג לגשת אל הרב שך בכל בוקר לאחר תפילת שחרית כשהיה עושה את דרכו אל היציאה מבנין הישיבה, ומגיש לו את מכתבי הדואר שהתקבלו במשרד עבורו, ובכל פעם מחדש היה הרב מקדם את פניו בסבר פנים יפות. פותח איתו שיחה נעימה על דא ועל הא, ואף גולש עימו לפעמים לכדי מילי דבדיחותא, כדי לרומם את רוחו ולשמחו.

היו לו טענות שונות

והנה ביום מן הימים החליט רבי צבי להתפטר מהעבודה בישיבה. היו לו טענות שונות כי העבודה קשה עליו מידי בגילו המתקדם, ושוב כוחותיו אינם עומדים לו עוד להמשיך לייגע את גופו בעבודה כבעבר. רבים מבין אנשי הצוות בישיבה והתלמידים ששמעו מפיו על החלטתו, ניסו לשכנעו להישאר בישיבה, ולו בשביל שתהיה לו תעסוקה ופרנסה לעת זקנותו. אך זה לא עזר. להיפך, הוא חש שלא מבינים אותו, ולא מודעים לקושי שהוא חווה, ודחה את טענותיהם על הסף.

דבריו, וזה עזר לי שלא אזוז"...

הבה נקבל על עצמנו להעניק לאחרים מברכתנו וטובתנו. שהמציאות שלנו תהיה ברכה לכל הסביבה. לחפש תמיד את ההזדמנות לתת לאנשים מילה טובה, תחושה טובה, לסייעם בעת הצורך, לגרום להם נחת וסיפוק, ולחפש איך לשמחם ולהביא להם אושר. מלבד מידת ההטבה והשכר הצפון לאדם לעתיד לבוא מכך, זוהי גם עצה טובה לחיים בעולם הזה, שיהיו שמחים ומאושרים. כי בודאי המידות האלו ישובו ויסובבו את האדם עצמו, כי המידה שבה אדם מודד לאחרים זו המידה הגודשת אותו.

כך כותב רבינו הגר"א מוילנא זצ"ל בביאורו על משלי על הפסוק: "נפש ברכה תדושן" (יא, כה): "תדושן הוא משמועה טובה, ומחמת זה שמח לבו ותדושנה עצמותיו, כמו שנאמר: 'שמועה טובה תדשן עצם', וזהו נפש ברכה. כלומר, מי שמברך לכל אדם וחפץ בטובתם ואינו מקנא בהם ומחמת זה ישמח לב של בני אדם, וידשן עצמות שומעיו המתברכים, גם הוא ידושן, היפך המקנא - ורקב עצמות קנאה".

מי שהוא בעל נפש ברכה, וכל רצונו להרבות ברכה ולהיטיב עם הבריות ולגרום לכך שישרו בלבם נחת, שלווה ושמחה, אדם כזה קולחת ממנו אורה נפלאה, זורח הימנו אור של טובה וברכה, של חן וחסד ורחמים והשפע הנשפע ממנו לאחרים לדשן עצמותיהם מטובה, לבסוף הוא השפע שנשפע על האדם עצמו וחודר לעצמותיו שלו לדשן.

(מתוך הספר החדש 'לעשות רצונך' על חומש בראשית)

קביעות בצורה הזאת. רבי חיים היה עולה באורה-קבע לביתו של רבי בערל, ומחכה בחדר הסמוך לסלון עד שיסיים סעודה שלישית, וכשסיים היו יורדים ומטיילים עד זמן תפילת מעריב. בדרך-כלל אף אחד לא ההין לגשת ולשמוע על מה הם משוחחים, ורק לעיתים רחוקות היו אנשים שניגשו אליהם באמצע הדרך לשאול שאלה קצרה וכדומה.

אגב, אירע פעם באחת השבתות, שבתוך סערת הויכוח ההלכתי שפרץ ביניהם הם המשיכו ללכת עוד ועוד, עד שלא שמו לב שכבר יצאו מגבולות העיר, וחששו שעברו את 'תחום שבת'. הם נעצרו ונותרו לעמוד על מקומם עד צאת הכוכבים. כאשר הוברר להם בוודאות כי השבת כבר יצאה שבו לבני-ברק... בהקשר לקביעות הזאת, ברצוני לספר סיפור נפלא על הארת-פנים והטבה לזולת:

לעת זקנותו של רבי דוב, כאשר הוא חלה, הם הפסיקו ללמוד בחברותא, ובכלל זה נפסקה גם הקביעות הזאת של הטיול לאחר סעודה שלישית. אולם כשעברה שנה, ורבי דוב קם מחוליו, הם חזרו שוב לטייל כבעבר. אלא שבפעם הראשונה שיצאו לטייל, עצר אותם תלמיד-חכם גדול שנקרה בדרכם והצטרף אליהם, והציע לפניהם את חידושו במסכת שביעית.

במוצאי-השבת, שאל בנו רבי שלמה וינטרויב שליט"א, ראש חברת 'תפארת בחורים' בני-ברק, את אביו רבי דוב במין פליאה: "איך אנשים לא מבינים דבר כה פשוט, ששני חברים כה טובים, לאחר תקופה ארוכה שלא טיילו, מעוניינים לדבר לבד מבלי שיפריעו להם, בפרט בפעם הראשונה. אולי הם רוצים לדבר על עניינים אישיים? ומדוע הם באים להפריע?"...

ענה לו רבי דוב בחיוך: "למה לא לעשות חסד עם היהודי הזה? הרי הוא טרח ועמל על הסוגיא כל השבוע ורצה להגיד לנו את שהתחדש לו בעמלו... למה לא לשמוע אותו? למה לא לעשות לו טובה?"...

והסיפור לא תם בזה

למחרת, ביום ראשון בשבוע, נצרך היה רבי דוב לעבור בדיקה. במהלך הבדיקה אסור היה לזוז במשך שלושת-רבעי שעה, כדי שהבדיקות אכן יהיו מדויקות ותקינות, ויוכלו להסיק מהן מסקנות... והנה מיד כשיצא רבי דוב מהבדיקה, הוא פנה לבנו רבי שלמה אשר עמד מעבר לדלת והמתין לסיום הבדיקה ואמר לו: "שלמה, אתה רואה שכדאי לעשות חסד עם אנשים. בזכות זה שאותו תלמיד-חכם הציע את חידושו בפנינו בשבת, במשך הבדיקה חשבתי על

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי', ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

אמרתי למרן שאם באתי בטעות ואין הכוונה אלי, הרי טעות לעולם חוזרת, וסבתי על עקבי ויצאתי מביתו. למחרת, קרא לי רבינו והעניק לי סך של מאתיים דולר, כשתוך כדי שתחב את השטרות בידי הסביר, שמעות אלו הם 'דמי בושת' על מה שאירע אתמול...

פרקים ממסכת חיי רבי הווד של ראש ישיבת בריסק, רבינו מרן רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוק"ל

הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים (יז א)

כאשר נערכה פעם חלוקה של סוודרים לילדי האברכים ע"י הרבנית תח"י. ומרן רבי משולם דוד הלוי סאלאווייציק זצוק"ל הבחין בשני אברכים יוצאי אמריקה שבאו אף הם לחלוקת סוודרים, בעוד שהם סמוכים על שולחן אבותיהם שהיו אנשים אמידים ובעלי יכולת, הוא הסב את תשומת לבם לכך שאין זו הדרך, שכן היא נועדה רק לאילו שאין ידם משגת לקנות. ואכן עזבו הללו את הבית מבלי לקחת דבר. והנה כעבור שעה קלה ניחם רבינו על שהעיר להם [-יתכן שבמחשבה שניה הסיק שאם הם באו לקחת, כנראה שהדבר על כל פנים צורך להם], והחל לברר מי היו אלו השניים, וביקש להודיע להם שלמעשה יכולים הם לבוא ולקחת מהסוודרים. ואמנם באו הללו ולקחו איש סוודר לילדיו, מבלי להזדהות ולומר לרבינו שהם אלו שעמם דיבר.

והנה בעוד הם הולכים להם לביתם לשלום, כשמבחינתם - הסיפור מאחוריהם, הרי רבינו שלא ידע שלבסוף הם באו ולקחו, ביקש לתלות מודעה קטנה בישיבה שהשניים שהיו אצלו ולא קיבלו, נקראים לבוא לביתו. אבל גם מודעה זה לא השיגה דבר שכן בעלי המעשה לא ידעו שהכוונה אליהם, שהרי הם לבסוף באו, וכבר קיבלו, ושלום על ישראל...

ביום שישי שבסוף אותו שבוע מגיע רבינו להיכל הישיבה כדרכו, והחל להסתובב בבית המדרש, מתבונן אגב כך בפניהם של האברכים כדי לזהות בהם את אלו שאותם הוא מבקש. ואמנם כאשר נתקל באחד מהם, התבונן היטב בפניו, ואז שאל: "דו ביסט דער וואס איז געווען ביי מיר און איך האב גערעדט מיט אייך וועגן די סוועדער'ס"? [-האתה הוא זה שהיה אצלי ועמך דיברתי אודות לקיחת הסוודרים?], וכשהשיב הלה בחיוב, שיחרר רבינו אנתת רווחה והפטיר: "איך בין שוין א וואך נישט רוהיג פון דעם" [-כבר שבוע שלם שאיני רגוע מזה], ומדוע לא הגעת לקחת, הרי הודעת י שאלו שדיברתי איתם, יבואו לקחת?

רק כאשר אמר לו הלה שאכן שב אליו תיכף ולקח, נענה לו רבינו במאור פנים, כמי שאבן נגולה מעל ליבו: "גוט, גוט", והסיף דברי התנצלות על דבריו אליהם...

נסער ונרגש מחמת כן עד שחש 'אויס מענטש'

אבל לא זו בלבד כאשר חשש כי אפשר ופלוני חש פגיעה ממנו, אלא אף כל אימת שנודע לו על מישהו מסביבתו שחלשה דעתו- ולו בעקבות אחרים- היה עושה כל מאמץ, מבלי לחוש לכבודו או לכוחותיו הדלים, ומתאמץ ביותר להשיב את רוחו ולהפיס את דעתו של הנפגע.

פעם הבחין לאחר תפילת מוסף שאחד מתלמידיו הקבועים לא השתתף בתפילה, ומששאל על סיבת היעדרותו שם לב כי מתחמקים ומנסים להסתיר ממנו מידע. בהמשך הבין כי הלה נפגע מיחסו של אחד הגבאים כלפיו, ובשל כך החליט להתפלל בבית מדרש אחר. רבינו שנרעד מן הפגיעה- למרות שלא היתה קשורה אליו בשום צורה, נסער ונרגש מחמת כן עד שחש 'אויס מענטש', ולמרות החולשה הגדולה שבה היה שרוי בעת ההיא, גמר אומר ללכת על אתר בעצמו לאותו בית מדרש בו מתפלל התלמיד על מנת לפייסו.

כדרכו הסמיך תיכף מחשבה למעשה והחל מדדה לעבר המקום ההוא בצעדים איטיים, לחרדתם הרבה של תלמידיו מפני טירחתו הרבה במצבו החלוש, שכשראוהו בכך, חשו תיכף להודיע לאותו תלמיד שרבינו בדרכו אליו, כדי למנוע את ההליכה המייגעת. והנה

עד שהספיקו להבהיל את התלמיד אליו כבר היה רבינו יורד לאיטו במדרגות הישיבה וכשהבחין בתלמידו זה הבא לקראתו, עמד ודיבר על ליבו דברי פיוס וריצוי.

שוב נראה אז בעליל כי המציאות של פגיעה חלילה בבין אדם לחבירו החרידה אותו משלוותו ודיכאה את רוחו. הפחד ממציאות של חטא ועוון הריץ אותו בעוצם חולשתו הרבה, ודבר לא מנע בעדו מלמחות את הפגיעה.

כיוצא בזה אירע עם אברך צעיר פלוני שהיה רגיל בקביעות להשתתף בתפילות שבביתו, ולימים פסק מלהגיע. בהזדמנות הראשונה שאותו אברך נכנס אליו, ביקש רבינו לברר מפיו מה אירע והרבה לחקור ולדרוש עד שניכר היה בעליל כי בכך מבקש הוא לדעת אם הדבר אירע בשל איזו פגיעה בכבודו או שנהגו בו בדבר מה שלא כשורה, על מנת לפייסו ולמחות את רגש הפגיעה.

הסביר שמעות אלו הם 'דמי בושת' על מה שאירע אתמול...

גם אם הדבר לא היה קשור אליו ישירות, כל שנגרם סרך של פגיעה על ידו, ולו שלא באשמתו כל רגש של פגיעה. סיפר תלמיד:

בתחילת חודש ניסן תשמ"ב ביקשתי להתקבל לישיבה כאברך, אך רבינו אמר כי איננו מקבל עתה אברכים, כי אם בחורים. באותו מעמד הוא אף הסביר לי את הסיבה לכך, ואמר שיש לו בזה שני טעמים. האחד, שאין הוא יכול לקחת אחריות על חיים של אברך, כאשר אין באפשרותו להעניק מילגה בשיעור שיש בו כדי לפרנס משפחה, ולכן גדר לעצמו כלל שאינו מקבל אברכים. ואמנם אלו שלמדו בישיבה כבחורים ואחר נישואיהם רוצים להמשיך ללמוד בה גם כאברכים, אין לו ברירה, כיון שכבר למדו אצלו והוא כמשועבד לצרכיהם, אבל לכתחילה לקבל אברך אינו רוצה.

והטעם השני, שהנסיין הראה שהשפעתו גדולה יותר על אלו מהתלמידים שכבר בראשית דרכם בעלייה בלימוד בלימוד ויראת שמים החלו ללמוד אצלו, מה שאין כן כאלו המגיעים לישיבה כאברכים לאחר שנות לימוד ממושכות במקומות אחרים [-שכבר עיצבו את בנינים ואישיותם, ושוב קשה להם יותר בגילם ובמצבם

לקבל השפעה].

והנה יומיים קודם ליל הסדר נולד לי בן בשעטו"מ, והחלטתי לכבדו בסנדקאות, וכשביקשתי ממנו שיאות לשמש כסנדק לבני, נענה ואמר לי: "עכשיו אהיה משועבד לך בהכרת הטוב, ואהיה חייב להכניס אותך לישיבה". השבתי לו- מוסיף התלמיד - שלאחר הסנדקאות [-המעשרת] הרי הראש ישיבה יהיה עשיר, ואם כן כבר לא תהא מניעה לקבלני.

ואמנם ה'מכונה' של הכרת הטוב פעלה את פעולתה, ורבינו הביע את הסכמתו לקבל אותי לישיבה, אלא שבד בבד החתים אותי על כתב בו אני מצהיר שאין לי שום תביעה כלפיו לקבלת המילגה עבור לימודי בישיבה, כשהוא מוסיף לבקש שאכתוב שאין לי גם תביעה כזו מ'הנהלת הישיבה'. [-על אף ש'הנהלת הישיבה' ו'ראש הישיבה' היינו הך, שהרי הוא היה הכל. אבל כך ביקש וכך נעשה].

והנה תיכף עם כניסתי ללמוד בישיבה, אם כפיצוי על שאיני מקבל מילגה וחתמתני על 'מסמך ההתחייבות' האמור, או שמא משום הכרת הטוב על הסנדקאות - קיבל אותי תיכף לשיעור, ואף הגדיל לעשות בסדרו עבורי מקום נוח ומכובד.

עברו כמה שנים לאחר כניסתי לישיבה בהן לא קיבלתי מילגה, והנה יום אחד הגיע אלי בנו ג'ר וועלוול ואמר לי שהאבא קורא לחלוקה. בידעי שאינני נמנה על מקבלי המילגה, לא הסתפקתי בהודעה זו ושאלתי את הראש ישיבה הזכיר את שמי בייחוד או שזהו הודעה לכלל האברכים בישיבה להגיע לקבל את החלוקה, ומשלא ידע להשיב בבירור, הלכתי מחמת ספק כדי לשאול את רבינו עצמו אודות הענין.

והנה תיכף משנכנסתי לחדרו הבחנתי שהוא מביט בי בפליאה, ולפני שהספקתי לשאול, פנה הוא ושאל למבוקשי [שהרי מעולם קודם לכן לא הופעתי בשעת החלוקה, ואפשר שדבר אחר לי אליו]. אמרתי לו שאם באתי בטעות ואין הכוונה אלי, הרי 'טעות לעולם חוזרת', ובזאת סבתי על עקבי ויצאתי מביתו.

למחרת, קרא לי רבינו והעניק לי סך של מאתיים דולר, כשתוך כדי שתחב את השטרות בידי הסביר שמעות אלו הם 'דמי בושת' על מה שאירע אתמול... אכן למעשה, מכח אותה טעות, החל מכאן ואילך להעניק לי מילגה קבועה מדי חודש בחודשו כשאר אברכי הישיבה.

(נערך מתוך הספר 'אחרון לדור דעה' ח"ב)

מתכוננים לשבת יחד עם:
ר' חיליש גולדברג
ור' יעקב אשר גרין
כל שבוע בקו השבת של 'דרשו'
077-2222-666

אחסידישער
שבת

והאיש הזה, שבבית המשפט נפסק שישב בכלא חמש-עשרה שנה, כיון שמצא את המאמר חז"ל הזה, שמח שמחה גדולה, עוד מעט יזכה לשמור שבת אחת ועוד שבת, ותיכף ומיד יגאל וישחררוהו מבית האסורים, וישוב לביתו ולבניו בשמחה... אותו רב הסתפק בדעתו מה ישיב לו

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מחבר ספרי 'להאיר' ומרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על הכח שיהודי נותן כביכול לקב"ה

והאמן בה' ויחַשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה (טו, ו)

רש"י הקדוש אומר בפרשתינו, שהקב"ה חשב לאברם לזכות ולצדקה, את האמונה שהאמן בו. לכאורה צריך להבין: צדקה מקבל מי שנוקק לקבל, מה שייך לתת צדקה לקב"ה? ועוד יש להקשות: אברהם אבינו נקרא 'חסיד', ואמר כבר הזוהר הקדוש "איזהו חסיד המתחסד עם קונו" מה שייך להתחסד עם הקב"ה, הלא הוא הנותן ומעניק וכיצד אנחנו מתחסדים איתו? דוד המלך מכריז ואומר: "תִּנְנוּ עֹז לְאַלְקִים" (תהלים סח, לה), ואנו תמהים: הלא השם "אלוקים" מורה שהוא תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם. אם הוא בעל הכוחות כולם, מה שייך שאני אתן לו כח? כל כח שאני יכול לתת הוא מהכוח שנתן לי בעל הכוחות, ומדוע הוא צריך שאני אתן לו כח? ומה עוד שבפסוק שאחריו אומר דוד המלך: "אֵל-ל' יִשְׂרָאֵל הוּא נִתֵּן עֹז וְתַעֲצֹמוֹת לָעָם", מה, אם כן, שייך להכריז ולומר לנו שניתן עוז לאלוקים? למעשה כל השאלות הללו הן אותה שאלה בכמה צורות ודרכים, והשאלה המרכזית היא - איך אנחנו יכולים לתת לקב"ה משהו, הרי הוא כל יכול והכל שייך לו.

**

היסוד הוא פשוט וברור, ונקדים סיפור אותו מספר רבי פסח אליהו פאלק שליט"א [מגייטסהד], ששמע מאדם ששמע מבעל המעשה: יהודי חילוני שאיתרע מזלו והסתבך עם החוק בארה"ב, עד שהתגלגל לכלא האמריקאי. ידוע שיש ארגוני חסד שנכנסים לחזק ולקרב נפשות ישראל היושבים בעמק הבכא, וכך זכה אותו יהודי חילוני להתקרב להשי"ת ולתורתו על ידי השיעורים של אותם רבנים מחזקים, וקיבל על עצמו ללמוד הלכות שבת ולקיים כל מה שביכולתו, כמו ששמע בשיעור שזה הדבר הכי חשוב לשמור השבת.

אותו רב היה בא לבקר שם אחת לשבועיים, ולאחר שקירב אותו ליהדות היה מסייע לו להתקדם בלימוד ההלכות. ברוך ה', יש בימינו ספרים נפלאים באנגלית בהלכות שבת, והרב הביא לו ספרים אלו כדי שיוכל להתקדם בידיעות בהלכות שבת. באחד הביקורים, מצא הרב את היהודי הנ"ל כשהוא מאוד מרוגש.

שאל אותו מדוע הוא כל כך נרגש? והשיב, שמצא בספר הזה מאמר חז"ל שלא שמע עליו מעולם: "אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות - מיד הם נגאלים", ובקוצר או ברוחב דעתו הבין האיש שאין הכוונה לכל ישראל לגבי הגאולה השלמה, אלא שמדובר ביחס לכל יהודי בפרטיות, שכל יהודי שישמור שתי שבתות, יגאל בגאולה שלימה, אם גאולה מגלות כללית, ואם גאולה מגלות פרטית. והאיש הזה, שבבית המשפט נפסק שישב בכלא חמש-עשרה שנה, כיון שמצא את המאמר חז"ל הזה, שמח שמחה גדולה, כי הנה הוא מתקדם יותר ויותר בלימוד הלכות שבת, ועוד מעט יזכה לשמור שבת אחת ועוד שבת, ותיכף ומיד יגאל וישחררוהו מבית האסורים, וישוב לביתו ולבניו בשמחה.

עד שפניו זרחו וקרנו מאושר

כל כך התפעל האיש מהמאמר חז"ל, עד שפניו זרחו וקרנו מאושר. אותו רב הסתפק בדעתו מה ישיב לו. שכן ממה נפשך, אם ילמד הלכות שבת וישמור שתי שבתות ולא ישחררוהו - תהינה לו טענות על חכמינו ז"ל, ויהודי כזה, יש חשש גדול שאם יראה שלא התקיים בו מאמר חז"ל, יאמר: 'אם מהדא לא, הא נמי לא', רחמנא ליצלן.

התיישב הרב להעמידו על האמת, ואמר לו כך: "ידידי היקר, אתה טועה. חז"ל דברו על הגאולה הכללית של עם ישראל, שאם כל ישראל ישמרו שתי שבתות, נזכה מיד לביאת המשיח, אך אין כאן הבטחה על כל יחיד שייגאל מגלותו הפרטית".

אבל אותו יהודי, שכבר ישב שנים רבות בכלא, אמר לרב בתקיפות: "יסלח נא מר, אך אנגלית גם אני יודע לקרוא. כתוב כאן שחז"ל הבטיחו גאולה למי ששומר שתי שבתות. כך אני לומד את דבריהם", ונשאר בתקוותו החזקה מתוך אמונה עמוקה בדברי חז"ל.

גלגלה ההשגחה ואותו רב התעכב ולא בא כמה שבועות לבית הסוהר. בפעם הבאה שהגיע, חיפש את ה'בעל תשובה' הנ"ל ולא מצאו. אמרו לו שהוא יצא מבית הסוהר לפני שבוע. משום מה, הגיעה פקודה מגבוה שצריך לשחררו.

ודבר פלא היה, ששבועיים לפני שהשתחרר, היה מרבה לספר לחברים שלו בכלא, שעוד מעט הוא אמור לצאת מכאן.

כיון ששמר שתי שבתות, יצא האיש מבית הסוהר. פלא והפלא! והרי בית המשפט פסק לו עוד הרבה שנים בכלא, ואף שניסו לערער לא עלתה בידם, אם כן איך התהפך הדבר בין רגע?

למעשה אין שום נפקא מינה לדעת איך היתה הישועה, הקב"ה החליט לגאול אותו וזהו. כי המאמין באמונה שלימה יודע שהקב"ה יכול לעשות הכל. הקצרה יד אלוקינו לגרום לשופט לשחררו בלי שום טעם וריח? ואף על פי כן נשמע את ההסבר, ויש בו כדי לראות את יד ההשגחה הכל כך לא טבעית:

השופט ששפט את אותו יהודי, היה אדם זקן. באותה תקופה הוא יצא לפנסיה, ולאחר שיצא החליט שהוא כותב 'ספר זיכרונות' ממאורעות חייו. כדוגמה לאחד מהמשפטים המעניינים שעברו דרכו, בחר [בהשגחת ה'] את הסיפור של היהודי הנ"ל, שהיו בתיק שלו כמה דברים מעניינים בצדדים וצדי צדדים, וביקש מבית המשפט שישלחו לו את התיק של האיש הזה, כדי לעבור שוב על החקירות מסביב, שיוכל לכתוב את המעשה כראוי בספרו, עם כל הפרטים.

כשהתחיל לקרוא את כל תהליך המשפט, השתומם וראה שעשו איתו עוולה נוראה. ההוכחות לא צודקות, ומשהו שם לא הריח טוב. וכיון שהיתה בו נקודה של אמת [או שאולי לא היתה בו שום נקודה של אמת, אלא שכך הכניס הקב"ה בלבנו] התעורר שצריך לתקן את העוול שטעה ושפט שלא כדין. מה עשה? התקשר לשר המשפטים של אמריקה, והודה לו שהוא טעה ועשה עוולה לאותו יהודי, ולדעתו צריכים לשחרר אותו [וגם זה נס גדול, לשבור גאוה של שופט גוי זקן, שזה הרבה יותר קשה מלבקוע את הים סוף] ואכן הגיעה פקודה לכלא, לשלחו לחפשי.

אותו בעל תשובה בכלא, האמין באמונה תקיפה וחזקה שכוננת חז"ל על הגאולה הפרטית, וממילא המשיך על עצמו את הכח להיגאל ולהשתחרר מהכלא.

ובאמת שכך מבואר ב"חידושי הרי"ם

ובאמת שכך מבואר ב"חידושי הרי"ם", ששמירת שתי שבתות גואלת

את האדם בפרטיות, אך לאותו בעל תשובה בכלא האמריקאי, לא היתה שום ידיעה ממה שכתוב החידושי הרי"ם, אלא שנשמתי נדלקה באמונה חזקה בדברי חז"ל, בלי שום ספק כלל, והמשיך את ההשגחה העליונה עליו בפרטיות.

היסוד הזה, שהאדם ממשיך על עצמו השגחה מיוחדת בכח אמונתו האיתנה והפשוטה, מבואר בדברי ה"אור החיים" הקדוש בפרשתנו. אברהם אבינו יוצא להילחם בארבעת המלכים האבירים, ויוצא כשידו על העליונה. נאמר בפסוק (בראשית יד, יח-כ): "וּמְלָכֵי צָדָק מְלָךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֵם וַיָּיִן וְהוּא כֹהֵן לֹא-ל עֲלִיּוֹן. וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר פְּרוּךְ אַבְרָם לֹא-ל עֲלִיּוֹן קִנְהַ שְׁמַיִם וְאַרְץ. וּבְרוּךְ א-ל עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיף בְּיַדְךָ וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל".

ואמרו חז"ל (גדרים לב ע"ב), שמלכי צדק נענש על אשר איחר את ברכת ה' והקדים את ברכת אברהם, וניטלה ממנו הכהונה.

מלכי צדק הוא שם בן נח, רבם של אברהם יצחק ויעקב. מדוע באמת הקדים את ברכת אברהם לברכת הקב"ה?

אומר ה"אור החיים" הקדוש: "ואפשר שטעם שם הוא, כי אברהם הוא מעצמו הכיר בוראו והשתדל באמונתו יתברך, ואליו יאות הברכה, ואחר כך ברך לה' שנתרצה בו, וכן ראוי לעשות, וללמד הוא בא שאין הקב"ה מתרצה אלא במי שמתרצה בו קודם, והוא אומרו: 'ברוך אברם לא-ל עליון', שהוא הכשיר עצמו להיות עבד לא-ל עליון ולזה ברוך הוא א-ל עליון אשר מגן צריו, ודרך זה לא יוצדק אלא במבורך קודם. וכפי זה לא נענש שם, אלא הוא מעצמו נתנה לאברהם, וכמו שפירשתי בפסוק 'והוא כהן'. או אפשר שנענש על הנשמע משטחיות המאמר, שנראה שלא חש להקדים עבד לרבו, הגם שנתכוין לטובה, ומצינו שיעניש ה' על כיוצא בזה בכמה מקומות".

מבואר בדבריו היסוד הגדול: הקב"ה מתרצה במי שמתרצה בו קודם. אברהם אבינו יצא להילחם באותם ארבעה מלכים שהצליחו להכניע חמשה מלכים אדירים. למי יש עוז כזה לצאת למלחמה נגדם כשכל צבאו הוא שלש מאות ושמונה עשר איש? רק אברהם, שהלך עם אמונה תמימה ושלמה שאני עושה מה שאני צריך לעשות, וגם אם אין שום היגיון שאצליח - לעולם אינני בעל ההצלחות, אני רק עושה. ממילא "ברוך אברהם לא-ל עליון" - ברוך אברהם שמתרצה לא-ל עליון בלי חשבונות, והתוצאה מכך היא שהקב"ה מגן צריו לפניו. עלינו לדעת שזהו חלק בלתי נפרד מתועלת התפילה, פעמים רבות אנו מתפללים על דברים שבאופן טבעי אין שום סיכוי שהדברים יוכלו לצאת לפועל, אבל עצם זה שאנו מתפללים ומאמינים שהקב"ה כל יכול אנו כביכול נותנים כוח לפמליה של מעלה שנשיג דברים המנוגדים לטבע.

נביא דוגמא נפלאה מעשה שהיה

נביא דוגמא נפלאה מעשה שהיה: במושב זקנים 'ערוגות הבושם' בב"ב נכנס יום אחד רב המקום לחדר של אחד הזקנים ומוצא אותו יושב ומיבב בבכי מר, ניסה לדובב אותו שישפר לו אך הלה דחה אותו שממילא לא יוכל לעזור לו, בסופו של דבר הצליח, והזקן

הדבר הראשון שתפס את תשומת לבי, חוץ מעצם הצפיפות, היה המגוון הרחב. היו שם 'ר' אהרלך' בלבוש מסורתי שישבו כתף אל כתף עם ליטאים וחסידים גור, חסידי ויזניץ וחסידים בעלזא, ואפילו יהודי ספרדי אחד או שניים ראיתי שם, אף שהשיעור נמסר באידיש

כדי לזכות את הרבים, לא חייבים ללכת דווקא לרחוקים, אפשר לזכות את הרבים גם בתוך בית המדרש, ואפילו בבית

מאת: הרב עמרם בינעט

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ כְחָרֹן" (יב, ה)

עניין זיכוי הרבים, עניין גדול ועצום הוא, וכבר עסקו בו רבותינו עוד בזמן חז"ל, ולאחר מכן בכל הדורות. חז"ל הקדושים כבר אמרו שמי שמוציא יקר מזולל, כלומר מציל נשמות מאבדון ומקרב יהודים לדרך התורה והמצוות, עליו נאמר "כפי תהיה", כלומר הפה שלו הוא כביכול כמו הפה של הקב"ה, ואם הוא מברך את ישראל, ברכותיו מתקיימות. בעל ה'רוקח' אומר שאין הקב"ה חפץ אלא במי שמזכה את הרבים! זה הרי דבר עצום ונפלא.

אבל, רבים אומרים לעצמם, איך אני קשור לעניין הזה? כדי להיות 'מקרב רחוקים' צריכים להיות בעל גישה ושפה מתאימים כדי לדבר עם אנשים שלא גדלו על ברכי חכמים, לא כל אחד יודע לדבר איתם ולקרב אותם, ואם כן אין לי את היכולת להיות ממצדיקי הרבים.

אלא שזה לא נכון בכלל, משום שכדי לזכות את הרבים, לא חייבים ללכת דווקא לרחוקים, אפשר לזכות את הרבים גם בתוך בית המדרש, ואפילו בבית.

לפני תקופה נכנסתי לעזרת הנשים של בית הכנסת ביאלא בית שמש, רציתי ללמוד בנחת וחיפשתי מקום רגוע ונחמד. להפתעתי גיליתי שהמקום עמוס מפה לפה, כשבעים או שמונים אברכים יושבים בדממה ומאזינים ליהודי מבוגר שמדבר לפניהם.

הדבר הראשון שתפס את תשומת לבי, חוץ מעצם הצפיפות, היה המגוון הרחב. היו שם 'ר' אהרלך' בלבוש מסורתי שישבו כתף אל כתף עם ליטאים וחסידים גור, חסידי ויזניץ וחסידים בעלזא, ואפילו יהודי ספרדי אחד או שניים ראיתי שם, אף שהשיעור נמסר באידיש. זה כמובן סיקרן אותי מאוד, והתחלתי להתעניין, מה זה, מי זה? מי הרב שמדבר בפניהם ומה הוא מספר להם.

הפנו אותי ליהודי יקר בשם הרב אברהם מנחם קליין: "הוא המארגן", הסבירו לי, ואני הרי מחפש סיפורים מעניינים לפרסום ב'לקראת שבת', כך שאזרתי עוז וניגשתי אליו עם השאלה המתבקשת - מה הסיפור???

השיב לי הרב קליין: "המקצוע שלי הוא סופרות", אמר לי, "אני

סופר סת"ם ותיק, אבל בעיקר אני מוכר כמלמד של סופרי סת"ם, זכיתי ב"ה להצלחה בתחום, ואברכים רבים באים אלי כדי שאלמד אותם, בתשלום כמובן, את מלאכת הכתיבה של ספרי תורה תפילין ומזוזות.

"למעשה מה שאני מלמד זה רק החלק הטכני, איך להכין קולמוס, איך לטבול אותו בדיו שלא יהיה יותר מדי דיו ולא קצת מדי, ובעיקר איך לכתוב את האותיות בצורה חלקה ונעימה, שהאותיות תהיינה כתובות בצורה יפה ובהתאם לצורת האות הנדרשת על פי ההלכה.

"אבל כידוע לך, בהלכות סת"ם יש הרבה יותר מעצם צורת האותיות. יש הלכת ב'לשמה', ויש הלכות בסדר הכתיבה, מה מותר למחוק ומה אסור, מתי מותר לתקן ומתי יש בזה חשש של 'חק תוכות', יש הרבה מאוד הלכות שצריכים לדעת לפני שניגשים לכתוב ספרי תורה, תפילין או מזוזות.

"כמובן שכל אברך שלומד אצלי, מקבל ממני הסבר על כך. אני אומר להם בפירוש שאני מלמד את החלק הטכני של הכתיבה, אבל את ההלכות הם צריכים ללמוד בצורה רצינית, לפתוח שולחן ערוך ללמוד עם חברותא, וכמובן לגשת לרב ולשאל כל ספק שעולה אצלם, עד שידעו את ההלכות כראוי.

הוא קצת גמגם והשיב לי

להם שיעורים עם ההלכות המצויות, כשהוא מפציר בהם ללמוד ולחזור על ההלכות הללו שוב ושוב.

הרב בלוי הצליח עם השנים להגביר את המודעות, עד שבעקבות הפעילות שלו התחילו בתי דין שונים לתת הכשר מיוחד על מוצרי סת"ם, כשההכשר מותנה בכך שהסופר נבחן אחת לתקופה על ההלכות ומחויב לחזור עליהן שוב ושוב, מסתבר שהיהודי הצדיק הזה מקדיש את חייו לעניין, בזכות התחוללה מהפכה של ממש, אליה הצטרפו בהמשך עוד ועוד יוזמות וארגונים ורבנים ובתי דין, עד שכיום כבר מצוי מאוד שלכל סופר יש תעודה שמעידה על כך שהוא למד היטב את ההלכות ועמד עליהן בכור המבחן בהצלחה.

הרי לנו דוגמה ליהודי צדיק

הרי לנו דוגמה ליהודי צדיק, שהפך למזכה הרבים, אולי אחד מגדולי המזכים את הרבים בדורנו, הוא לא צריך שתהיה לו גישה לציבור שאינו חרדי, הוא לא צריך ללמוד את השפה ואת הסגנון, הוא לא צריך לעזוב בכלל את בית המדרש. הוא יושב עם השלחן ערוף ולומד את ההלכת שוב ושוב ולאחר מכן יוצא ומוסר שיעורים, וצובר לעצמו זכויות בכמות ובאיכות שאנחנו לא מסוגלים להבין בכלל.

אבל דבר אחד צריכים לדעת, נכון, כל אחד יכול להיות מזכה את הרבים, אבל לפעמים זה לקוח זמן, וצריכים הרבה סבלנות עד שמתחילים לראות פירות. לפעמים בכלל לא רואים את הפירות, אבל הן קיימים, ונשארים לעולם ועד.

אני זוכר כשהתחלתי לפני שנים להוציא 'פוסטרים' - מודעות פרסום על הדף היומי, כדי לעודד יהודים להצטרף לשיעורים וחברותות בלימוד הדף היומי.

במשך שנים, אנשים הסתכלו עלי כמו על אדם מוזר ומשונה. מה זה לפרסם מסכתות? זה חבילת במבה? זה בקבוק קולה? פרסומות עושים רק לדברים גשמיים, לא למסכתות של גמרא...

אבל אני האמנתי ברעיון ודבקתי בו למרות כל השאלות והתמיהות, וב"ה אחרי כמה שנים בא אלי יהודי וסיפר לי שהוא התחיל ללמוד דף היומי כי הפרסום החוזר לפני תחילת לימוד של כל מסכת עוד פעם ועוד פעם, חדר לו ללב ושכנע אותו להתחיל ללמוד. אחרי תקופה הגיעה אלי עוד תגובה כזאת, והבנתי שהעסק מתחיל לזוז... לאט לאט הרעיון הלך והתרחב, עוד ועוד גבאים ובתי כנסת מבקשים את המודעות כדי לפרסם לפני תחילת לימוד לכל מסכת, וב"ה יש פירות להשקעה, זה תופס יותר ויותר תאוצה אחרי שנים שהרגשתי שאני עובד בלי לראות פירות.

לא מזמן התקשר אלי יהודי וביקש ממני הדרכה איפה הוא יכול למצוא את הפוסטרים הישנים כי הוא רוצה להדפיס. הסברתי לו איך בדיוק לחפש את זה ומאיפה אפשר להשיג. אחרי שניתקתי את הטלפון, תפסתי את עצמי. הרי אוזנים עכשיו בערך בדף צ' במסכת בבא בתרא, מה פתאום הוא צריך עכשיו פוסטרים?

בדרך כלל אני מקבל טלפונים כאלו ב'ערב בבא בתרא' או ב'מוצאי בבא מציעא', אבל סתם כך באמצע בבא בתרא, זה חריג!

התקשרתי אליו בחזרה ושאלתי אותו מאי האי... הוא סיפר לי

"אחרי תקופה ארוכה שלימדתי סופרים רבים, שוחחתי עם אחד מתלמידי הוותיקים, ותוך כדי גיליתי שהוא לא יודע הלכה חשובה מאוד בהלכות סת"ם. נחרדתי! שאלתי אותו, תגידי, מתי למדת פעם אחרונה את ההלכות בצורה רצינית? והוא קצת גמגם והשיב לי שבעצם הוא אף פעם לא למד את ההלכות בצורה מסודרת, אבל הוא יודע מספיק כדי לדעת מתי צריכים לשאול את הרב.

"העמדתי אותו על טעותו והוכחתי לו שהוא לא יודע מספיק, בכלל לא! הוא כמובן נחרד בעצמו לשמוע על כך, וקיבל על עצמו ללמוד את ההלכות בהקדם.

"לאחר מכן החלטתי לבדוק את העניין, פניתי לעוד כמה מתלמידי בשנים עברו ושאלתי אותם אם הם למדו את ההלכות בצורה מסודרת. התברר לי שחלק למדו ולא השלימו, חלק לא למדו בכלל, ובכל מקרה, רובם לא חוזרים על ההלכות בצורה מספקת כדי לזכור כראוי.

"עכשיו כבר באמת נחרדתי... אני חשבת כל השנים שאני עושה נחת רוח לבורא יתברך, שאני מלמד עוד ועוד יהודים לכתוב תפילין ומזוזות לעשות את רצון ה', בפועל, מי יודע כמה תפילין ומזוזות עם שאלות חמורות מאוד בכשרות יצאו לשוק בגיני ובעוונותי הרבים... "הלכתי למורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא, והצגתי בפניו את צערי הגדול. שאלתי אותו מה אני יכול לעשות כדי שלפחות מכאן ולהבא לא תבוא מכשלה כזאת על ידי.

"השיב לי הרבי בצורה מאוד ברורה: "תפסיק ללמד סופרים חדשים".

"אמרת לי, מה זאת אומרת להפסיק, הרי זאת הפרנסה שלי?

"הרבי השיב לי בפשטות: אז תמצא לעצמך פרנסה אחרת!

"אבל בכל זאת, הרי מישהו צריך ללמד את הסופרים החדשים, אני יודע את המקצוע, לעזוב אותו כך ולחפש לעצמי משהו חדש שאני לא מכיר?

"ענה לי הרבי, שיש לו תנאי אחד שאם אני מוכן לעמוד בו אני יכול להמשיך בעבודה הזאת - לדאוג שהסופרים ידעו את ההלכות!

"מאז התחלתי לעסוק בעניין, לגבש קבוצות שילמדו, ולעודד סופרים לקבוע חברותות ללימוד הלכות אלו...".

כמה הוא גובה על כזה שיעור?

שאלתי את הרב קליין, סתם בשביל הסקרנות, מי זה הרב שמוסר לסופרים את ההלכות, והוא השיב לי שמדובר בגאון רבי משה אורי בלוי, שנחשב למגיד שיעור מפורסם מאוד בהלכות סת"ם.

מפורסם מאוד? מעניין... כמה הוא גובה על כזה שיעור? הוספתי לשאול, התשובה היתה: הוא לא גובה כלום, הוא עושה את זה בחינם.

התברר לי שהרב בלוי גילה את העניין הזה כבר לפני עשרות שנים, הוא הבין שסופרים רבים לא בקיאים כראוי בהלכות, והחליט להפוך את העניין לפרויקט חיים, במשך שנים הוא נוסע מעיר לעיר ומיישוב ליישוב, לפעמים גם ממדינה למדינה, מכנס ספרים ומוסר

אבי מורי שליט"א מספר שהוא שמע מפיו של יהודי תלמיד חכם שהתגורר בחיפה, שפעם הוא השתתף באירוע מסויים, והושיבו אותו על יד הגאון רבי אל'ה לופיאן זצ"ל. אותו יהודי ביקש לנצל את ההזדמנות, ושאל את רבי אל'ה, האם נכון הסיפור שהוא זכה לראות את אליהו הנביא...

"אשרי מי שפגע בו (אליהו הנביא), ומי שישב עמו שמובטח לו שהוא בן העולם הבא"

מאת: הרב אברהם פוקס

בפרשתנו מובא שהגר קראה לבאר שמצאה 'באר לחי רואי', ואמרה לאחר מכן "הגם הלום ראיתי אחרי רואי" (טז יג) ומבאר רש"י הקדוש שהגר תמהה ואמרה "וכי סבורה הייתי שאף הלום בפודרות ראיתי שלוחו של מקום אחרי ראי אותם בביתו של אברהם ששם הייתי רגילה לראות מלאכים? ותדע שהיתה רגילה לראותם, שהרי מנות ראה את המלאך פעם אחת ואמר מות נמות, וזו ראיתה ד' זה אחר זה ולא חרדה".

אבי מורי שליט"א מספר שהוא שמע מפיו של יהודי תלמיד חכם שהתגורר בחיפה, שפעם הוא השתתף באירוע מסויים, והושיבו אותו על יד הגאון רבי אל'ה לופיאן זצ"ל.

אותו יהודי ביקש לנצל את ההזדמנות, ושאל את רבי אל'ה, האם נכון הסיפור שהוא זכה לראות את אליהו הנביא... רבי אל'ה לא ענה לו. אבל היהודי הזה היה פיקח גדול, והוא החליט לפעול בצורה שרבי אל'ה לא יכול להתנגד לה.

"מאחר ואתם לא רוצים לומר לי אם היה או לא היה, אני אספר מה ששמעתי, ואתם תגידו לי אם אכן כך היה המעשה", הוא אמר לרבי אל'ה, שהמשיך לשתוק.

הסיפור שהוא סיפר עוסק בתקופה שבה רבי אל'ה היה אברך צעיר, תקופה לא ארוכה אחר נישואיו. רעייתו נפלה למשכב, ומצבה הלך והחמיר. במקום מגוריהם לא היו מוסדות רפואה מתקדמים, וכל מה שיכלו לעשות זה להזעיק רופא שימרח כמה משחות וייתן כמה תרופות.

ואכן, הגיע רופא, בדק את הגברת וקבע בצער רב שאין לו שום אפשרות להציל אותה. הוא אמר לרבי אל'ה שלאשתו לא נותר עוד זמן רב, ורבי אל'ה ששמע זאת יצא החוצה ופרץ בבכי מר.

בעודו בוכה בכי תמרורים, עבר שם יהודי מבוגר שעצר ושאל אותו לבכיה מה זו עושה? למה הבכי הגדול הזה?

השיב לו רבי אל'ה, איך לא אבכה? רעייתי שוכבת על ערש דווי והרופא אומר ששעותיה ספורות.

השיב לו היהודי הלא מוכר, "הנה יש לי בדיוק עשבי מרפא שעוזרים לכל מיני מחלות. בשל אותם במים, ותן לאשתך לשתות קמעא קמעא מהמים הללו, ותראה שמצבה ישתפר!".

פרח לו איש האמת, ורבי אל'ה אכן עשה כדבריו, בישל את העשבים, וטפטף לפיה של רעייתו מהמים. באופן מיידי ניכר שיפור במצבה, ולא יצאו ימים מועטים עד שהלכה על שתי רגליה ברחובה של עיר כמי שלא ידעה חולי מעולם.

על פניו, רבי אל'ה לא ידע בכלל שאותו יהודי היה אליהו הנביא, אבל הוא כן הבין שנעשה לו נס ופלא, ונצר את הנעשה בלבו. לימים הזדמן לוורשה בירת פולין, והחליט לנצל את ההזדמנות כדי להיכנס לרבי ה'שפת אמת' מגור, ולבקש את ברכתו.

רבי אל'ה כתב 'קוויטל'

רבי אל'ה כתב 'קוויטל' כמנהג שנוהגים לפני שנכנסים להתברך מפיו אדמו"ר, נכנס אל הקודש פנימה והושיט לרבי את הקוויטל. הביט בו ה'שפת אמת' במבט חריף והפטיר: "יהודי שזכה לגילוי אליהו, אינו זקוק לברכה ממני".

את כל הסיפור הזה סיפר אותו יהודי לרבי אל'ה לופיאן באותו מעמד, ולאחר מכן ביקש שרבי אל'ה ישיב לו אם המעשה אכן אמת היה, או שמדובר בהמצאה בגזמאות שהגזימו אנשים שונים. רבי אל'ה החזיק בכוס שהיתה מונחת על השולחן לפניו, דפק קלות

האם, הם זכו להינצל מגיא ההריגה, ולא סבלו את מאורעות השואה. והואיל ואתא לידן עניין גילוי אליהו, אציין מה שמספרים שמרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, בעת שהיה שקוע בלימוד המסכתות הקטנות שאחרי 'עבודה זרה' והוריות, שאל את נכדו שהיה במקום אם הוא רוצה לזכות לגילוי אליהו. הנכד השיב כמובן בחיוב, ומרן זצ"ל, אמר לו, בוא ותראה מה כתוב כאן בגמרא, במסכת 'כלה רבתי', בסוף הפרק החמישי: "אמר אבא אליהו זכור לטוב, לעולם אין תורה מתפרשת אלא למי שאינו קפדן. אף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפדן", ומסיימת הגמרא: "אשרי מי שפגע בו (אליהו הנביא), ומי שישב עמו שמובטח לו שהוא בן העולם הבא". ואכן, ידוע שרבי אליהו לופיאן, היה איש נעים הליכות באופן מופלא, ולא היה כועס ומקפיד כלל וכלל, אפילו כשתלמידי הישיבה היו קמים באיחור ניכר ולא הגיעו לתפילה, רבי אליהו היה מעיר להם בנחת ובדאגה רבה, שאם הם ימשיכו לישון, הם יפסידו את ארוחת הבוקר, ולא יהיה להם מה לאכול עד ארוחת הצהרים... וברור הדבר שמידה זו של סבלנות והימנעות מקפדנות היתה חלק ממנו כבר בשנותיו הצעירות, והראיה - אליהו הנביא התגלה אליו, - אליהו הנביא העיד שאינו מתגלה אלא למי שאינו קפדן!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

עם הכוס על השולחן והשיב בזו הלשון: "א מעשה א מעשה, ס'איז געווען א מעשה".

כלומר, "סיפור סיפור, היה סיפור" - לא אישר ואבל יותר חשוב לעניינו שהוא לא הכחיש...

נהוג להוסיף למעשה זה שכשה'שפת אמת' אמר לרבי אליהו שהוא אינו זקוק לברכתו כי זכה לגילוי אליהו, השיב לו רבי אליהו, שמיהודי שידע לזהות מי זכה לגילוי אליהו ומי לא, בוודאי שהוא רוצה לקבל ברכה, ואכן הרבי בירך אותו בברכה שלימה - אבל את החלק הזה אותו יהודי לא סיפר לרבי אליהו כדי לקבל את אישורו, או לפחות לא סיפר אותו לאבי מורי שליט"א, כך שעבורי חלק זה של הסיפור פחות מוסמך.

עוד אציין שבספר 'רבי אליהו' מופיע סיפור נוסף, בכיוון ההפוך, שבשנת תר"צ נפל רבי אליהו עצמו למשכב והיה ממש במצב של סכנה, ורעייתו הצדקנית התפללה בכל לב ואמרה שמאחר והוא יש לו תפקיד חשוב בעולם, היא מוכנה למסור את שארית שנותיה למענו כדי שיארכו ימיו, ולאחר שהתפללה מעומק לבה אכן החלים רבי אליהו ושב לאיתנו הראשון. חמש שנים מאוחר יותר נפטרה הרבנית בשנת תרצ"ה, כשהיתה כבת 58, וכל ילדיהם, חוץ מאחד, הגיעו לאנגליה לשבת שבעה על אמהם. לאחר מכן נשאר עם אביהם, כך שכשפרצה המלחמה הם עוד היו בלונדון ועל ידי פטירתה של

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

ששמו נשמע כמה פעמים שאלתיו האם קשור הוא אליך והוא ענה מיד שבנך הוא, שאלתיו היכן אתה, כבר שנים רבות לא ראיתך ענה לי - כאן מעבר לכביש במושב זקנים. ומכיון ששיחה משותפת עם היושבים ממילא לא היה לי ולשמוע את התזמורת הרעשנית אין לי כח בגילי החלטתי לעלות לבקרך...

כמובן שהיודי נאמר באותו מעמד והמחילה באה יחד עמה - כוחה של תפילה בתמימות הלב מסובבת דברים שבאופן טבעי לא אמורים לקרות כלל וכלל!!!

מבקש הקב"ה מאיתנו: "תנו עוז לאלוקים". נכון שאני מעל הכוחות כולם, אך כביכול ידי כבולות מלהוציא את רצוני לפועל. תאמינו בי ללא כחל ושרק ואז תחברו את הצינור אל מקור השפע, ובכך אוכל להוציא את רצוני, את מהותי, מהכח אל הפועל.

לכן כשאברהם האמין בה' - נחשב לו הדבר שנתן צדקה לקב"ה. הוא נתן לו כח להעניק לו את השפע!

זהו אפוא הפשט הפשוט ב"והאמין בה' ויחשבה לו צדקה": הקב"ה ברא את העולם כולו כי היה חפץ להעניק מטובו לזולתו. כל מהותו של הבורא היא י"ג מידות של חסד ורחמים, רק שמבנה העולם חייב להיות כפוף לדין, וממילא הקב"ה כביכול 'כבול' מלהוציא לפועל את חסדיו הגדולים, והצינור להורדת שפע החסד היא האמונה, כפי שראינו.

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

מספר לו שכשעלה לארץ לפני כחמישים שנה היו לו שני ילדים, קיבל חלקת אדמה באחד המושבים, אך שם לב ששכנו לחצר שחי רק הוא ורעייתו קיבל מגרש גדול ממנו, קנאתו לא עמדה לו ובלילה ניגש לאבן המפרידה בין גבולות שני החצרות והזיז אותה עשרה ס"מ כשראה ששכנו לא שם לב הזיז עוד עשרה ס"מ וכך עד שהזיז כמטר וחצי וכשראה שמשתווה הוא לחצרו השאיר את האבן במקום, וכך חי במשך עשרות שנים עד שנפרדו דרכם, והנה עכשיו הולך הוא לעמוד בפני ב"ד של מעלה ולתת דין וחשבון ואינו זוכר אפילו את שם שכנו ואינו יודע מה לעשות.

הרב באמת לא ידע כיצד לעזור לו, אמר לו תראה יש רק אחד שיכול להפגיש אותך עם שכנך - הקב"ה! פתח ספר תהלים ובקש ממנו. שמע הזקן לעצתו והתיישב יום אחר יום לומר תהלים ולבקש מהקב"ה שיחוס עליו.

והנה לאחר כשבועיים ערב אחד שומע הוא נקישות על דלת חדרו, ניגש לפתוח ועיניו מתמלאים דמעות של שמחה, שכנו עומד בפתח הדלת, הוא מתחבק ומתנשק איתו, ומיד פותח בשאלה מי הביא אותך הנה?

השכן שאינו מבין את גודל פליאתו עונה לו ביובש, שהיתה לו חתונה באולמי היכלי מלכות, בדרך כלל זקנים מתיישבים בשולחן עם זקנים, אבל למזלו התיישב עם כמה צעירים, כשהנושא שהם משוחחים כלל לא מעניין אותו, אך אחד היושבים פנה כמה וכמה פעמים ליושב מולו בשמו, הרב פלוני תגיש לי סלט פלוני וכדו'. כיון

לפתע הוא שאל את אבי הבן שמולו: "מה אומרת היולדת? האם דעתה נוחה מהכיבוד הזה או לא?" בתגובה נתכרכמו מעט פניו של האברך והוא השיב לרב שלמעשה אשתו לא כל כך מעוניינת והם אכן סיכמו שהם יעשו כפי שיורה הרב

מעשה שמלמדינו על צורת ההנהגה הנכונה של כל אשר בשם ישראל יכונה

מאת: הרב ישראל היימן

פרשתנו עוסקת במצוות ברית מילה, המצווה שניתנה לאברהם אבינו ומכניסה עד היום הזה כל תינוק בן שמונת ימים בברית קודש עם בוראו ויוצרו וחותרת כל יהודי באשר הוא בחותמו של מלך. פסק הלכה מעניין על פי מעשה רב שניתן על ידי רב חשוב וידוע מלמד אותנו את מהותה של חתמת זו על כל יהודי ואת צורת ההנהגה הנכונה של כל אשר בשם ישראל יכונה.

ביישוב סמוך לירושלים רבתה השמחה לפני מספר שנים בהולדת בן לאחד מחשובי האברכים. בן ראשון הוא תמיד אירוע משמח לכל המשפחה, כאן השמחה הייתה כפולה וכללה את כל בני הקהילה משום שאבי הבן - האברך היקר היה גר צדק שבא לחסות כמה שנים קודם תחת כנפי השכינה. הוא למד בישיבה מפורסמת ונישא לבת ישראל צנועה וחסודה כשלאחר מכן הגיע לגור באותו יישוב. האברך דן השקיע את כל חייו בלימוד ועבודת ה' עד שהפך לעובד ה' מופלג ואברך חשוב מאד.

באחד הימים שבין הולדת הבן לשמחת הברית נכנס האברך דן לרב המקום בשאלה מעניינת.

אביו (שהינו גוי לכל דבר ועניין) תומך בו מאד ושמח עם הצעד שעשה בנו, יש ביניהם יחסי קרבה מיוחדים והערכה הדדית גדולה. 'הייתי מעוניין לתת לו את הסנדקאות, השאלה היא האם יש בעיה לתת את הכיבוד החשוב לגוי?'

הרב ציטט לאבי הבן את דברי המהרי"ל המפורסמים במעלתו של הסנדק שהינו 'בעל הברית' ממש ורצה להניאו מלתת כיבוד כזה לאדם שאינו בן ברית, אמנם האברך שרצה מאד לכבד את אביו גם כהכרת הטוב על עזרתו הרבה, שאל את הרב האם זהו פסק הלכה שאסור או שזו הנהגה טובה.

הרב חכך ארוכות בדעתו, לפתע הוא שאל את אבי הבן שמולו: "מה אומרת היולדת? האם דעתה נוחה מהכיבוד הזה או לא?" בתגובה נתכרכמו מעט פניו של האברך והוא השיב לרב שלמעשה אשתו לא כל כך מעוניינת והם אכן סיכמו שהם יעשו כפי שיורה הרב. "אם כך הוא העניין, על פי ההלכה אסור לך לתת לאביך את הכיבוד!" חרץ הרב ברורות.

סיפר לו הרב מעשה מעניין מאד

לפליאתו של האברך סיפר לו הרב מעשה מעניין מאד.

בירושלים של מעלה באמצע שנות הת"ר התחוללה מלחמה גדולה. מחד ניצב מרן רשכבה"ג רבי יהושע לייב דיסקין - 'השרף' שעלה מבריסק, ואיתו כל גדולי ירושלים, מאידך נצבו המשכילים בראשותו של אדם בשם פינס שניסו להחדיר את ההשכלה הארורה לבני ירושלים היראים והשלמים.

הרבה מאד פעולות ננקטו על ידי גדולי ירושלים נגד אותו פינס וחבורתו. מחרמות וכרוזים ועד פעולות הרואיות משמעותיות שתכליתם הייתה לגדור את הפרצה ולא לתת להשכלה לחדור פנימה ולחולל את השמות שכבר הספיקה לעשות בחו"ל.

יום אחד נולד בן לאברך יקר ממקורביו של ר' יהושע לייב. אחרי כמה ימים נודע שהוא מתעתד בליית ברירה לתת את הסנדקאות לא פחות ולא יותר - לאותו פינס שהציג את עצמו כלפי חוץ כיהודי חשוב בעיני מי שלא הכירו.

מה שעמד מאחורי העניין היה שחמיו של אותו אברך היה ממקורביו של פינס, והוא שיכנע את היולדת שלחצה על בעלה לרצות את אביה ולתת לפינס את הסנדקאות. אותו אברך תינה את צערו שאין לו ברירה והוא מוכרח לעשות בניגוד לרצונו את הדבר.

כמה מחבריו מתלמידי רבי יהושע לייב הגו רעיון נועז שהתקבל על ליבו של האברך. הם יקדימו את הברית בשעה בלי לספר על כך לאף אחד וכך כשפינס יבוא כבר לא יהיה לו במה להתכבד. בשביל

כאשר סיפרו התלמידים לרבם את התרחשויות הלילה האחרון ענה 'השרף' לעומתם: ומה רצונכם לומר? והרי רבי יוסף חיים צדק לחלוטין... הלא היולדת שרוצה את כבוד אביה יכולה להיפגע מאד ממחלך כזה וזה עלול להכניס אותה לעצבות עד כדי סכנה. זהו ספק פיקוח נפש ואין מקום להקל בזה בגלל שום סיבה שהיא!

לאור מעשה זה, המשיך הרב לומר לאותו אברך גר הצדק, ברור שאם ליולדת זה יפריע ויכול להכניס אותה לעצב ודכדוך, הרי שעל פי ההלכה אין להתיר לאב הגוי להיות הסנדק...

מעשה נפלא זה מלמד אותנו יותר מכל על מהותה של החותמת המלכותית עליה נצטוונו בפרשתנו לשים בבשר כל אחד ואחד מישראל. יהודי כפוף להלכה באופן מוחלט! אין זה 'קונץ' לקיים את ההלכה כאשר נוהג לנו או כשאנו מבינים אותה.

כאשר מונחים על כף המאזניים שיקולים כבדים מאד אבל בכף השנייה מונחת ההלכה ואנו יודעים להכריע כנגד הרצון הטבעי או הרגש המתפרץ, אז מוכיחים אנו שעבדי ה' אנחנו. שדם מלכותי זורם בעורקנו.

החותם והברית מזכירים לנו בכל עת שאנו לא ברשות עצמנו ולא מונחים על ידי מחשבותינו או רגשותינו, גם כאשר אלו נראים כצודקים ונכונים מאד, ההלכה שמבטאת את רצון ה' זהו הדבר היחיד שהוא מוחלט ללא עוררין בחיינו וכך אנו נוהגים.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

להוציא את התכנית אל הפועל בצורה שלא תפגע בשווער שגם היה אמור להיות המוהל, הצינו החברים לאבי הבן שהם יפנו אל רבה של ירושלים רבי יוסף חיים זוננפלד שיבוא לבית הכנסת בשעה המוקדמת וכך יוכל האברך לספר לחמיו שכיון שרצה את הזכות הגדולה שרבה של ירושלים ימול את בנו ומכיון שהרב מיהר מאד הוא נאלץ להקדים את הברית מהרגע להרגע בלי להודיע מראש. כך יבואו על מקומם בשלום כל הסוגיות... כבודו של השווער וכבודו של הרב'ה הגדול, וגם ימנע מצב שיכול לתת גושפנקא למי שכל גדולי ירושלים נלחמים בו.

לאחר הסכמה של אבי הבן עלו החברים לביתו של הגרי"ח זוננפלד לבקש את הסכמתו לבוא לברית למחרת בבוקר. זו הייתה שעה מאוחרת מאד בלילה והאברכים שמחו לגלות שרבה של ירושלים כבר קם משנתו לשיר את שיר ה' בלילות בלימוד ובעבודת ה'. הם נכנסו ושטחו את התכנית, להפתעתם הגרי"ח התנגד נחרצות ולא הסכים בשום אופן למהלך המוצע. גם כאשר התברר שהמשמעות היא שאכן אותו פינס יהיה מחר סנדק בברית של אחד מתלמידיו של רבי יהושוע לייב על כל ההשלכות הציבוריות לכך, לא הסכים הרב לתת את ידו להקדמת הברית.

זו כבר הייתה שעה מאוחרת מידי

זו כבר הייתה שעה מאוחרת מידי בשביל להיכנס אל רבי יהושוע לייב בעצמו שישכנע את הגרי"ח להסכים, לכן בלב כבד עזבו התלמידים את התכנית והברית התבצעה למחרת כמתוכנן.

המשך מעמוד 17 | הרב עמרם בינעט

הרעיונות האלו, הם רעיונות שכל אחד יכול לבצע, למצוא איזו פינה, בקעה שאפשר להתגדר בה ולחולל בה שינוי, אם זה במודעות להלכה מסוימת שאנשים לא כל כך יודעים, אם זה ברכישת ספרי לימוד במקומות שיש מחסור, אם זה בעידוד יהודים לבדק תפילין ומזוזות וכן על זה הדרך. הרי הקב"ה רצה לזכות את ישראל ולפיכך הרבה להם תורה מצוות, כך שכל אחד יכול למצוא לו הרבה מאוד דרכים לזכות את הרבים. ואשרי מי שזוכה לכך.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

שהוא מארגן בקהילה שלו 'ישיבת בין הזמנים' לחודש תשרי, והוא רוצה לעשות 'בלגאן' בקהילה שהבחורים ירצו ללמוד, אז המליצו לו לתלות פוסטרים גדולים כאלו, שמגרים את הבחורים ללמוד. בהמשך קיבלתי ממנו עדכון שזה עבד מצוין ב"ה, אך שהוא השתמש בפוסטרים שהכנתי כבר לפני שנים.

כלומר, ההשפעה של מעשה היא לפעמים לטווח הארוך, אתה משקיע, זורק כמה זרעים פה וכמה זרעים שלם, לפעמים יש צמיחה מיידית של תבואה, לפעמים זה לוקח זמן, ולפעמים יש תועלת גם בטוח המיידית וגם בטווח הארוך.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחיים

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים:

עכשיו ב "נדרים פלוס"

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

בחוף הים יושב מציל, והנה הוא רואה מול עיניו נער שנסחף הרחק מהחוף, והוא כבר רק מנענע בידי, הראש כבר כמעט ונכנס למים, במהירות הבזק הוא קופץ ממרומי מושבו ב'סוכת המציל', לא מחפש לא חסקה ולא שאר דברים, אלא חותר במהירות, ומגיע אל הנהר

אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים,
אלפי גרים הלכו איתם. אבל היכן הם הגרים הללו?

סירת ההצלה מניחה את הנער על החוף שם בחוף הוא פולט את מי הים ששאב לקרבו, עובר סדרת בדיקות קצרה, ו'משוחררים', יחד עם אביו נוסעים במהירות הביתה לנוח.

למחרת הגיעו ההורים למסקנה כי 'יש צורך' לערוך סעודת הודיה, שהלא אף שבימינו אין לנו את האפשרות להקריב קרבן תודה, אבל ונשלמה פרים שפתנו, וכאז מזמינים את כל הנכבדים, לסעודת ההודיה למלך מלכי המלכים, אשר פדה את נפשו.

וכמובן כמובן, לא שוכחים להזמין את 'אורח הכבוד' - ה'מציל', כשהתכנית היא להגיש לו במרכז הארוע אות הוקרה מיוחד במינו.

ובכן הארוע התקיים, ה'מציל' קיבל את הפרס - פירותיהם בעוה"ז - וכולם התפזרו לבתייהם. למחרת, ממש למחרת, הלך שוב הנער לרחוף בים, הפעם המצילים לא היו, הנער נכנס שחה לעומק, נקלע לסערה, והפעם זה לא הסתיים טוב כמו בפעם הקודמת.

ויהי ממחרת, אבי הנער דופק בבית המציל, המציל פותח, והאבא אומר לו, תראה אנחנו הענקנו לך פרס בשווי מאות שקלים, אני מבקש אותו בחזרה.

מה? בחזרה, למה? והאבא מסביר, תראה אנחנו נתנו לך את הפרס כי הצלת את הבן שלנו מטביעה בים, אבל למחרת הוא שוב טבע, א"כ אני רוצה את הפרס חזרה.

המציל, כמובן לא החזיר את הפרס, ושלח את האב לברר אצל הרבנים, האם יש מי שחושב כמוהו.

והנמשל, ביאר הרב שטיינמן, זה שהגרים של אברהם אבינו נעלמו, לא מוריד ממנו את שם ה'מציל', האב המון גויים, אברהם אבינו הציל את העולם, ופרסם את האלוקות בעולם, זה הוא, וזה מה שהוא עשה, זה שלתוצאות שלו לא היה קיום, לא מוריד ממנו כלום.

וזו אחת התשובות לכולנו, אף שבכל מעשה שנעשה, יש משמעויות רוחניות עד לאין סוף, לדוגמא נבוא ללמוד עם מתחזקים בבית מדרש מסוים, והנה אף אחד לא בא.. עדיין יש הרבה השפעה רוחנית ומעשית לעצם הנוכחות, של הפנים הקדושות, ולעצם הלימוד באזור הזה.

אבל גם בלי כל אלו, יש לנו ללמוד מאברהם אבינו, כי אין אנחנו קבלני תוצאות, אנחנו צריכים לעשות, אנחנו צריכים לעמול, ולקדש את שמו יתברך, והוא יעשה מה שברצונו. והכל לפי רוב המעשה.

מאת: הרב צבי גטקור

וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחָרָן (יב"ה)

אברהם אבינו נקרא אב המון גויים, אברהם אבינו פרסם את אלוקות הבורא, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, אלפי גרים הלכו איתם.

אבל למעשה, לא נשאר מהם כלום, משום שאת סוד החינוך, את סוד ההנחלה הם לא קלטו, וממילא לא הצליחו להעביר הלאה לדור הבא את אמונת ה', ונעלמו כולם.

א"כ מדוע נקרא אברהם אב המון גויים, מה הפרוש הנפש 'אשר עשו' הרי אין מזה כל תוצאה?, הרי בתכלס' אין כאן כלום, לא נשאר מזה כלום.

מפורסם ששאלה זו שאל מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א את 'בדלחט"א מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל.

ובעצם כל מי שמתעסק בעניין הזה של קירוב רחוקים שואל את עצמו את השאלה הזו, אני מתייגע כל כך, משקיע זמן מאמץ כוח ומח, והתוצאות, מרגשות נחמדות, אבל התכלס, לא תמיד בהשיג יד.

נכון בכל קבוצה יש את ההוא שלמד בחברותא עם פלוני, התחזק, חיזק את המשפחה ושלח את ילדיו לשיבות, אבל ישנם גם באותו בית מדרש את ההוא שמגיע ולומד עם המתחזקים כבר 11 שנה,

ובסדר, הוא מאמין ואף יודע את החיזוק והאור שהוא האיר בלב החברותא, אבל אין כאן תוצאות מרגשות, ומשמעותיות לכאורה.

ועל אחת כמה וכמה כשאותו חברותא ארוך שנים, פתאום משהו לא מסתדר לו בחייו כפי התוכניות, והוא נוטש גם את הלימוד והחיזוק שהיו, ונעלם שוב אל מעמקי הלא נודע..

ענה הרב שטיינמן תשובה נפלאה: בחוף הים יושב מציל, והנה הוא רואה מול עיניו נער שנסחף הרחק מהחוף, והוא כבר רק מנענע בידי, הראש כבר כמעט ונכנס למים, במהירות הבזק הוא קופץ ממרומי מושבו ב'סוכת המציל', לא מחפש לא חסקה ולא שאר דברים, אלא חותר במהירות, ומגיע אל הנהר, המבוהל המבולבל,

שכבר בלע כמות נכבדת של מי ים. הוא תופס אותו בידי החסונות, מגביה אותו, וממתין עמו לבוא המציל שחותר אליהם בנחת על סירת ההצלה, מעלה אותו אל סירת ההצלה, וחוזר אל סככת המציל.

בס"ד יצאתי לדרכי נחוש ושמה לקראת האושר הגדול, הנה אני עומד ללמוד אצל ר' שמעון בישיבת 'גרודנא', חששות רבות מלאו את ליבי, האם אתמצא בנבכי הדרך? האם אכן אמצא יהודים טובים שיעזרו לי? ומעבר לכל החשש מהמבחן... לא דבר של מה בכך להיבחן אצל הגאון ר' שמעון!...

כשרבי שמעון שקאפ מבשל ארוחה חמה...

את ליבי, האם אתמצא בנבכי הדרך? האם אכן אמצא יהודים טובים שיעזרו לי? ומעבר לכל החשש מהמבחן... לא דבר של מה בכך להיבחן אצל גאון הגאונים ר' שמעון!... כל הדרך שינתי את הגמרא שהכנתי למבחן, וניסיתי להעלות על ליבי את כל השאלות האפשריות...

"הדרך היתה מלאה אתגרים, בימים צעדתי, בלילות ישנתי בבתי מדרש, ולבסוף אחר שבועיים ימים הגעתי עייף, מותש ומורעב אל מחוז חפצי, בנין ישיבת גרודנא עומד מול עיניי. הבחורים הפנו אותי אל ביתו של ראש הישיבה, ובחשש גדול נקשתי על דלתו. רבי שמעון קיבל אותי בלבביות רבה, ולאחר ששאל על לשמי ולמוצאי, התעניין לשם מה הגעתי?

"באתי להיבחן... אני רוצה ללמוד בישיבה!" אשאל אותך שתי שאלות בלבד, אפשר לגשת לשאלה הראשונה...? חששי גבר, הנה הגעתי לרגע האמת, אם לא אענה נכון, יתכן שכל דרכי ועמלי היה לשוא, הייתי דרוך וקשוב לשמוע ולהבין היטיב את השאלה...

"מתי אכלת לאחרונה ארוחה חמה...? לרגע חשבתי שאיני שומע היטב, ולאחר כמה שניות עניתי בביישנות: "לפני שלושה שבועות..." "אם כן" - אמר לי ר' שמעון - "ניכנס למטבח ואכין לך ארוחה חמה, אמנם אינני יודע להכין טוב כמו רעייתי, אך כרגע איננה בבית, אנסה בכל אופן את כוחי..."

המעמד היה נשגב, ראש הישיבה הגדול... הגאון העצום... עם עיניים בורקות מרחמים עומד ומבשל עבורי... כשסיימתי לאכול, שאל אותי הרב אם אני מוכן כבר לשאלה השניה. כעת לא היה לי ספק שתהיה זו שאלה למדנית שתקיף את כל הסוגיא, הרי זהו מבחן בן שאלת אחת ויחידה...

"מתי ישנת לאחרונה על מיטה...?" שוב הופתעתי ועניתי במבוכה: "מאז שיצאתי מביתי לפני יותר משבועיים לא ישנתי על מיטה..." ר' שמעון יצא מהמטבח ונכנס לחדר להציע עבורי מיטה, כשהיא היתה מוכנה קרא לי ואמר לי, קודם כל כנס לחדר לישון טוב אחר מסע הדרך...

למחרת נכנסתי לחדרו של רבי שמעון ובקשתי להיבחן לישיבה, אמר לי ר' שמעון: "התקבלת לישיבה... עמל התורה שכזה, ביקוש עצום כל כך... הליכה רגלית מתישה ומייגעת כדי לזכות ללמוד תורה, זה המבחן הטוב ביותר לקבלה לישיבה..."

"עברו שנים, פרצה השואה" - מספר הבוגר הישיש את סיפורו - "צרות רבות עברו עלי ועל משפחתי, מחנות עבודה ומראות זוועה, ומה שהחזיק אותי באמונה ושמירה הדוקה על התורה והמצוות היו אותם שתי שאלות ששאל אותי ר' שמעון כשנכנסתי לישיבה..."

הרב ישראל ליוש

וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל וְאֶבְרַכֶּה וְאֶגְדְּלֶה שְׁמִי וְהָיָה בְּרַכָּה (יב"ב)

יכול יהיו חותמין ככולן, תלמוד לומר 'זהיה ברכה', כך חותמין ולא כהם ורפ"י

ביום ראשון הקרוב, ט' בחשוון, יחול יום היאר-צייט של הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, וכאשר תרתי אחר דבר תורה הראוי לעלות על שולחן מלכים, אינה ה' לידי דרשה שנשא פעם הג"ר שמעון העוסק בדברי רש"י הנזכרים: 'בך חותמין', דרש ר' שמעון, קאי על 'דור החתימה'. וביאר שהנה כל דור ודור מצוין במידה מסוימת, יש דורות שהצטיינו במידת העבודה של 'צחק, ויש שהצטיינו במידת התורה של יעקב, אבל דור חתימת הגלות, הדור בו תבוא הגאולה השלמה, יצטינו ישראל במידת החסד, מידתו של אברהם אבינו.

על זה הדרך ביאר עוד הגר"ש שקאפ זי"ע שעבודת האמונה של אברהם אבינו משובחת יותר מעבודת האמונה של שאר האבות, כי אברהם אבינו הכיר את בוראו מעצמו מבלי שלמד זאת מתרח אביו, ואילו 'צחק ויעקב למדו אמונת ה' מאביהם. א"כ זהו הביאור 'בך חותמין', כי בדור החתימה יהיו רבים מישראל שניצוץ האמונה ידלק אצלם מעצמם, מבלי שלמדו זאת מאבותיהם, כי לא ראו אצלם זיק של יהדות ושמירת מסורת, כמו אברהם אבינו שהכיר האמונה מעצמו. ובאמת בדור זה זוכים אנו לראות רבים שמגלים מעצמם אור האמת ושבים למסורת ולדרך ישראל סבא. מי יתן ויהיה זה אכן דור החתימה, כדברי הגר"ש, ומהרה ניגאל בתשועת עולמים, בביאת גוא"צ ברחמים.

ועל כן הוחלט שאצא לדרך רגלית

גאונותו הפלאית של רבי שמעון בתורה ידועה ומפורסמת, ובאותה מידה היתה גם גדלותו במידת הרחמים, הסיפור הבא יעיד על כך יותר מכל:

"נער צעיר הייתי, כאשר אבי שלח אתי ללמוד בישיבת 'גרודנא' - מספר אחד מבוגרי הישיבה - "אך מצבו הכספי הדל של אבי לא התיר לו לשלוח אותי בנסיעה ברכבת, ועל כן הוחלט שאצא לדרך רגלית. הורי סיפקו לי מעט צידה לדרך כפי שהשיגה ידם, ובקשר לשאר האוכל שאצטרך, הציעו לי הורי שאעזור ביהודים טובים שאפגוש בדרך..."

"יצאתי לדרכי נחוש ושמה לקראת האושר הגדול, הנה אני עומד ללמוד אצל ר' שמעון בישיבת 'גרודנא', אך לא אכחד, חששות רבות מלאו

האדם נברא כדי 'להיות בשטייגען', וממילא מי שמניח חיים עולם ועוסק בחיי שעה אינו ממלא את ייעודו, מאבד את זכות הקיום, ולא היה זה מצד עונש בכלל.

"אם כן, הקשה ראש הישיבה עצמו, מדוע לאחר מכן כשראו יהודי עם שני בדי הדס, כנגד זכור ושמו, נחה דעתם. הרי הוא לא עוסק בתורה, ולכאורה גם הוא מיותר פה בעולם לפי שיטתם.

"אמר ראש הישיבה שיש לו פה עוד איזה מהלך, אבל עכשיו הוא אומר מהלך אחר, והאריך בו בטוב טעם ודעת כדרכו ליישב את כל התמיהות.

"לאחר שהסתיים האירוע נכנסתי עם ראש הישיבה לחדר ושאלתי אותו מה הפשט השני, ולמה לא אמרו? הוא השיב לי שהיתה לו סיבה שבגינה לא רצה לומר אותו.

"ביקשתי אם כן שיגיד אותו רק לי, והוא השיב בקצרה, שהמהלך הזה אומר שמאחר והם יצאו וראו יהודי שנוהג את עבודת ה' בדרך של 'נכבדות', ודואג שיהיו הדסים עם ריח טוב לכבוד שבת קודש, אם כן הם הוא כבר במצב של 'מתייצב על דרך טובה', ואינו סתם הולך בטל חלילה, וראוי הוא להמשיך את השטייגען שלו עד שיעלה למעלות רמות הרבה יותר.

"שאלתי את ראש הישיבה, נו... הרי זה פשט כל כך יפה, קצר וקליט, למה ראש הישיבה לא רצה לומר אותו בפני הבחורים?

"הוא השיב לי תשובה שפשוט הכמה אותי: "זה מהלך שמוביל לשיטת סלבודקא", אמר לי, "ואם כן אני נוגע בדבר. אני לא רוצה לומר מהלכים שיש לי נגיעה אישית לגביהם!".

"לא רבים יודעים", מסכם הגר"י לוקסנברג את השיחה, "אבל ראש הישיבה זצ"ל היה תובע מעצמו עבודה אישית, גם כשהגיע לזקנה ושיבה.

"בשנותיו האחרונות, לאחר שעבר את גיל ה-90, הוא ייסד מחדש בישיבה את 'ועד קלם', שבו היו מתאספים הוא ובכירי התלמידים ובתוכם גם תלמידי חכמים מבוגרים, והיו מקבלים על עצמם קבלות טובות.

"גם ראש הישיבה עצמו היה מקבל על עצמו קבלות נפלאות. כך למשל, אחת הקבלות שלהם היתה שבסיומו של הסדר, כשהם יוצאים לחדר האוכל, יכינו מראש איזו שאלה בסוגיא, שיוכלו לחשוב עליה בהליכה הקצרה מבית המדרש לחדר האוכל, כדי שלא תתבזבז מחצית הדקה הזאת בלי לעסוק בדברי תורה...

"שאלו את ראש הישיבה, הרי הראש ישיבה הוא 'סלבודקער' מה פתאום הוא הקים את 'ועד קלם'?

"נענה ראש הישיבה ואמר כתוב "אכף עליו פיהו", כדי להגיע לשלמות צריכים גם את השיטה הזאת של קלם, שהאדם תובע מעצמו ולא מוותר לעצמו. הדרך החינוכית שלו היתה כשיטת סלבודקא, אבל כשאפשר לקנות עוד, הוא דרש ותבע מעצמו ומהמבקשים, להיות בשלמות גם לפי שיטת קלם...

"אשרי עין ראתה אלה, כשהיה ראש הישיבה שקוד על תלמודו, שש ושמח בדברי תורה, ומסור בכל לב להנחלתה לתלמידיו. אשרינו שזכינו לכך, ותהא זכותו הגדולה מליצת יושר עלינו ועל כל ישראל".

"אמי מורתי כתבה את כל הסיפור בהרחבה ובפרוטרוט בספר שחיברה 'אחות לנו קטנה', אבל בכל מקרה, באותו ביקור אצל הגר"ב אזרחי, סיפרו הורי יחד את הסיפור שלהם, וראש הישיבה האזין לו ממש בשקיקה, נכנס לפרטי פרטים וצרב הכל בזכרונו.

"אחרי עשרות שנים, כשהישיבה עברה ל'מודיעין עילית' והתבקשתי לשמש בה כמשגיח, עשינו כינוס לבחורי ה'קיבוץ' בביתי, ואמרו לי מראש שאולי אולי ראש הישיבה יבוא להשתתף בעצמו... לשמחתי הרבה הוא אכן הגיע. הוא תכנן לשאת דברים בפני הבחורים, אבל כשהתיישב בסלון ביתי וראה את תמונתו של אבי מורי זצ"ל תלויה על הקיר, מיד זיהה אותו ואמר: "אה, ר' משה שמואל! עכשיו אני מבין, זה האבא שלכם... אואה! ומיד עבר לספר לבחורים את סיפור חייהם של הורי, כשהוא מספר אותו מתוך הזיכרון כפי ששמע אותו עשרות שנים קודם לכן!

"מה אומר ומה אדבר, יכולתי אז ללמוד מראש הישיבה מה זה נקרא לדייק בפרטים, איזה זיכרון מדהים. הוא סיפר את כל הסיפור, עם כל הפרטים, בלי לפספס וכלי להחמיץ שום פרט, והכל בצורה כל כך מושכת ומרתקת, הוא הרי היה ידוע בכושר הדיבור המיוחד שלו, היתה לו יכולת לרתק אליו אנשים בקלות, וכך הוא עשה גם עם הסיפור הזה.

"העיקר מבחינתו היה להוציא את המוסר השכל הנפלא, שלפעמים בזמנים של הסתרה כביכול, אנשים מתגלגלים לכל מיני מקומות במהלכים שנראים כמו רעה עבורם, אבל האמת היא שמאת ה' היתה זאת כדי להציל ולהביא ישועה למי שנגזר עליו שיינצל. עבור המוסר השכל החשוב הזה, ויתר ראש הישיבה על ה'שמועס' המקורי שתכנן לומר בפני הנוכחים.

"האמת ששמעתי כמה פעמים ד"שים על כך שראש הישיבה סיפר את הסיפור של הורי בכמה הזדמנויות, גם שלא בנוכחותי או בנוכחות מישהו מבני משפחתינו".

נכנסתי עם ראש הישיבה לחדר ושאלתי אותו מה הפשט

הרב שליט"א מבקש להוסיף נקודה מעניינת ומיוחדת מאוד, אודות גישתו של ראש הישיבה לדרך העבודה, ולחיים בכלל.

"בליל ל"ג בעומר של שנת תשפ"א, לאחר סדר של לימוד בעיון ובחיות נפלאה, עשינו לבחורים מעין 'טיש' בראשות ראש הישיבה זצ"ל, וראש הישיבה הסכים לעניין וישב בראש השולחן ואפילו אמר מהלך נפלא, סביב הענין של רבי שמעון ובנו רבי אלעזר, שיצאו מהמערה וכל מקום שנתנו בו את עיניהם נשרף.

"ראש הישיבה שאל אז, מה הפשט במעשה הזה. הרי מדובר על אנשים שלא עברו שום איסור מהתורה, למה רבי שמעון ורבי אלעזר נתנו בהם את עיניהם והענישו אותם כביכול, על כך שלא עסקו בתורה? איפה שמענו שמי שאינו עוסק בתורה יומם ולילה חייב מיתה?

"אלא, הסביר ראש הישיבה, רשב"י ורבי אלעזר סברו שבעצם

המצב הטבעי של התינוקות הוא שמחה, הם מחייכים ומגרגרים בהנאה, טוב להם פה בעולם. וברגע שחסר להם משהו, הם פורצים בבכי ולא מרפים מהבכי עד שהם משיגים את מבוקשם

ראש חבורות הבחורים בק"ק לעלוב, ומשיגה דישיבת סאווראן בבית שמש, מגיש התוכנית 'א' הסידישע שבת' בקו השיעורים של 'דרשו', הרב יעקב אשר גרין, במסר מיוחד מפרשת השבוע

אליעזר (לייזר) רוט

לך לך מארצך

מגיע למצב של שלימות, הוא למעשה כבר סיים את התפקיד שלו כאן בעולם, ואם כן הגיע הזמן שיעבור לעולם שכולו טוב... "לכן, כשבנך שכב על ערש דווי ואתה טענת שהוא מושלם בתורה ובתפילה, מיהרתי לבטל את דבריכם, כדי לומר שהוא לא מושלם, יש לו עוד הרבה מה להתקדם כדי להגיע לדרגה של שלימות, הוא עדיין צריך 'ללכת' מדרגה למדרגה, ולכן הוא צריך להישאר כאן בעולם הזה עוד שנים רבות".

הרבי רבי זושא מאניפולי זיע"א היה אומר שמכל אדם אפשר ללמוד דברים טובים לעבודת ה', אפילו מהאנשים הפחותים ביותר. הוא נתן לדוגמה את התינוקות שגם מהם אפשר ללמוד שלושה דברים: הדבר הראשון הוא שהמצב הטבעי של התינוקות הוא שמחה, הם מחייכים ומגרגרים בהנאה, טוב להם פה בעולם. הדבר השני שצריכים ללמוד מהם הוא, שהתינוקות ברגע שחסר להם משהו, הם פורצים בבכי ולא מרפים מהבכי עד שהם משיגים את מבוקשם. הדבר השלישי הוא שהתינוקות הם פעלתנים, ולא יושבים בטל. כל הזמן הם עושים משהו. אמר הרבי רבי זושא, גם יהודי צריך להיות כך! להיות בשמחה! אם חסר לנו משהו, צריכים לפרוץ בבכי ולהתפלל לקב"ה, והקב"ה אכן שומע תפילת כל פה, והדבר השלישי הוא הנוגע לעניינינו - לא להישאר באותו מקום, לשאוף כל הזמן להתקדמות, להמשיך ולהתפתח ברוחניות, ביראת שמים ובלימוד התורה. עוד ועוד ועוד, זה אף פעם לא מספיק, אף פעם לא הגיע הזמן לנוח מעבודת ה', כי מי שחושב שהוא כבר הגיע לשלמות, בעצם טוען שהשהות שלו בעולם הזה הפכה מיותרת חלילה.

מעשה היה ברבי הקדוש בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זיע"א, שנפל למשכב והיה במצב של סכנה. אביו של האבני נזר, הרה"ק בעל ה'אגודת אזוב', שהיה רבה של העיר ביאלא ומגדולי צדיקי וגאוני אותו הדור, היה מודאג מאוד ממצבו הרפואי של בנו, והחליט לנסוע למחותנו, ה'השרף מקוצק', שהיה חמיו של ה'אבני נזר', כדי לבקש ממנו שיתפלל על חתנו שיבריא וישוב לאיתנו הראשון.

הגיע רבה של ביאלא לרבי מקוצק, וניסה לעורר את רחמיו על בנו-חתנו השוכב על ערש דווי: "אברמ'ל שלנו נמצא במצב של סכנה גדולה", אמר ה'אגודת אזוב', "הוא אברך חשוב, לומד היטב ומתפלל היטב, ראוי שתתפללו ותפעלו ישועה עבורו שישב לאיתנו הראשון".

אבל הרבי מקוצק ביטל את דבריו ואמר: "אויך מיר גלערנט, אויך מיר גידאווענט". ביטוי באידיש שאפשר להקביל אותו למה שמקובל לומר בלשון הקודש 'אפשר לחשוב'... אפשר לחשוב שזה נקרא ללמוד, אפשר לחשוב שזה נקרא להתפלל".

ה'אגודת אזוב' נרעש ונפחד. הוא הזדעזע לשמוע את האופן בו מחותנו מבטל את כל חשיבותו של האברך היקר מפי, והדבר היה לפלא גדול כי הוא ידע שהרבי מקוצק כן מעריך ומוקיר מאוד את חתנו ה'אבני נזר', וכיצד אירע שדווקא בזמן שהוא שוכב על ערש דווי, כשהוא מוטל בין חיים ל... בדיוק עכשיו כשהוא זקוק כל כך לרחמי שמים, הרבי מקוצק מזלזל בתורה ובתפילה שלו???

והנה חל שיפור גדול במצבו של האברך הצעיר, הוא החל להחלים, וכעבור זמן לא רב, שב לאיתנו הראשון והילך על רגליו כאחד האדם, כמובן המשיך לשקוד על התורה ועל העבודה, ולימים זכה גם לחבר את חיבוריו הנפלאים 'אבני נזר' ו'אגלי טל', ולהעמיד תלמידים הרבה ואף השאיר אחריו שושלת של צדיקים קדושים וטהורים שהלכו בדרכיו, בראשם בנו הרה"ק בעל ה'שם משמואל' מסוכטשוב זיע"א.

לימים הסביר הרבי מקוצק למחותנו מדוע ביטל כך את דבריו בדבר חשיבותו של ה'אבני נזר'.

"האדם נברא כדי להתקדם", אמר הרבי מקוצק, "יהודי צריך ללכת כל הזמן ממדרגה למדרגה, להתקדם ולהתעלות עוד ועוד. כשיהודי

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

מה הורה הגר"א קוטלר זצ"ל בנוגע להפעלת התאורה בבית המדרש בשבת? והאם מותר לומר לגוי לכבות מזגן שהופעל בבית הכנסת בחורף? ומה נהגו בפראג העתיקה בסעודה שלישית?

יש מהראשונים שסובר, שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא בשבת לצורך מצוה, ורוב הפוסקים חולקים על כך. לדעת הרמ"א, במקרה של 'צורך גדול' ניתן להקל, ויש שמחמירים גם במקרה כזה. והאליה רבה העיד שכך נהג זקנו הגר"א אהרן שמעון שפירא זצ"ל אב"ד פראג, שישבו אצלו בחושך בסעודה שלישית ולא אמרו לגוי להדליק נרות. מאידך, בבין השמשות של מוצאי שבת, יתכן שיש להקל לכתחילה; ובבין השמשות שבכניסת השבת, לכל הדעות מותרת האמירה לגוי לצורך מצוה. ומי שעבר ואמר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא לצורך מצוה - לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אם ידע שלהלכה אסור לעשות כן, אסור להנות מהמלאכה; ואם לא ידע - מותר להנות מהמלאכה. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, יש להחמיר אף באופן שלא ידע שאסור לעשות כן, אלא אם כן מדובר במקרה של צורך גדול, שבו לדעת הרמ"א האמירה לגוי מותרת, כנ"ל.

ועם זאת, בנוגע למקרים שונים, כתבו הפוסקים להקל כדעה הסוברת שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא בשבת לצורך מצוה. ולדוגמה: א. תיקון חוט עירוב שנקרע בשבת, כדי למנוע רבים ממכשול במלאכה 'הוצאה'; אך יש למעט באיסור, כגון שיקשור את חוט העירוב בקשר עניבה במקום קשר רגיל. ב. במקרה שהמזגן של בית הכנסת הופעל בטעות בתוכנית קירור בחורף, באופן שגורם לרבים ממתפללי בית הכנסת [אף אם הם מהווים רק מיעוט מכלל הציבור] לעזוב את בית הכנסת, ויתבטלו מתפילה בציבור וקריאת התורה - לדעת האגרות משה מותר לומר לגוי לכבותו. וכן כתבו בשם הגר"א קוטלר זצ"ל, שהתיר לומר לגוי להפעיל את תאורת בית המדרש כדי למנוע ביטול תורה של רבים. ג. תינוק שנולד בשבת ולא הכינו לו סרט זיהוי מבעוד יום - לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, מותר לומר לגוי לכתוב את סימני הזיהוי שלו על הסרט, משום חשש תקלה.

גוי הפעיל תנור חימום בשביל תינוק - האם מותר להנות מהחום? האם מותר לומר לגוי להפעיל מזגן בקיץ ביום חם במיוחד?

באזורים הקרים, מותר לומר לגוי בשבתות בחורף להפעיל תנורי חימום והסקה עבור ילדים קטנים, ומכילא מותר גם לגדולים להנות מהחימום; אך אם כוונת הגוי בהפעלת החימום היתה במפורש גם לישם הנאת הגדולים, אסור להם להנות הימנו. ברם, כשקר במיוחד, מותר לומר לגוי להפעיל את החימום גם עבור גדולים, כיון שבחשך לקור כבד נחשב כל אדם כ'חולה שאין בו סכנה'. ומה נחשב ל'יקר במיוחד?' הערוך השולחן כתב, שאין שיעור מדויק לדבר, משום שתחושת הקור משתנה מאדם לאדם; ולדעת האור לציון, היינו כשהמים שבחוץ קופאים, או שקיים חשש שיבואו לידי

חולי. ולדעת האגרות משה, גם במקרה שהקור החזק נגרם ממזגן שהופעל בטעות בחורף בתוכנית קירור, מותר לומר לגוי לכבותו. ונחלקו הפוסקים בנוגע לאמירה לגוי להפעיל מזגן או מאוורר בקיץ, ביום חם במיוחד: המנחת יצחק הביא את דברי הראשונים שהסבל מהחום קשה יותר מאשר הסבל מהקור, ואת דברי האחרונים הסוברים שהסיבה לכך שכולם נחשבים כחולים לענין קור היא משום שהורגלו לחמם את הבתים; וכתב, שלפיכך בזמננו שהורגלו לקרר את הבתים בקיץ, מותר לומר לגוי להפעיל מזגן ומאוורר; והוסיף, שבמכשירי קירור אין חוט לוחט, ואין בהפעלתם אלא הולדת זרם חשמל, שהיא איסור דרבנן, ואמירה לגוי לעשות מלאכה דרבנן מותרת במקום צער. ברם,

לדעת החזון איש הולדת זרם חשמל אסורה מדאורייתא; וכמו כן, לדעת האגרות משה והאור לציון, הסיבה שכולם נחשבים כחולים לענין קור היא רק משום שהקור עשוי להביא לידי חולי, ואילו בחום אין חשש חולי, ואסור לומר לגוי להפעיל מזגן או מאוורר.

מדוע יש שנוהגים לפתוח מקרר מכני רק בזמן שהמנוע פועל?

במקרר, כמו במכשירים חשמליים רבים, קיים 'רָגֶשׁ' [= תְּרָמוֹסְטָט], המרגיש את מידת החום שבקרבתו, ועל פיה מפעיל את מנוע הקירור או מכבה אותו; ופתיחת דלת המקרר, גורמת לכניסת אויר חם, העלולה לגרום מיידית להפעלת המנוע על ידי התרמוסטט. ונחלקו הפוסקים בנוגע לפתיחת הדלת בשבת: לדעת האגרות משה והמנחת יצחק, מותר לפותחה בשעה שהמנוע פועל, כיון שאז תיגרם רק האַרְכָּה של פעולת המנוע שכבר פועל, ואילו כשהמנוע אינו פועל, עלולה פתיחת הדלת לגרום להפעלתו מחדש; ולדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל, מותר לפותחה אף בשעה שהמנוע אינו פועל. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל בשם החזון איש, אסור לפתוח את הדלת אף בשעה שהמנוע אינו פועל; מחשש שיפתחוה גם בשעה שהמנוע פועל. ואם הנורה שבמקרר אינה מנותקת, ונדלקת עם פתיחתו - לכל הדעות אסור לפותחו. וכל הדברים הללו אמורים בנוגע למקררים המכניים, אולם, במקררים הדיגיטליים שבימינו, קיימות בעיות רבות נוספות בקשר לפתיחתם בשבת, ואין לפותחם בשבת ללא בירור מקדים על הדגם המסוים.

מוקצה נשכח על השולחן - האם מותר לטלטל את השולחן? ומה חשוב יותר - פמוטות הכסף או היין לקידוש?

חפץ שמותר לטלטלו בשבת, שהניחו בתוכו או על גביו, לפני שבת, חפץ של מוקצה, על דעת שיהיה מונח שם במשך השבת - נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ואסור לטלטלו אף במקרה שהמוקצה נפל מעליו במהלך השבת. אולם, אם לא היה בכוונת הפניח שהמוקצה יהיה מונח שם בשבת, אלא ששכחו שם - אין החפץ נחשב כבסיס לדבר האסור. ואם בשעת הנחת המוקצה על החפץ היתה דעתו שישאר שם בשבת, ואחר כך נמלך להסירו, אך שכח לעשות זאת - הורה הגר"ז אויערבך זצ"ל, שהחפץ אינו נחשב כבסיס. ואם הניח על חפץ המוקצה גם חפץ של היתר, החשוב יותר מחפץ המוקצה - אין החפץ התחתון נעשה בסיס. ואם הניח את המוקצה על החפץ התחתון, והיה בדעתו להניח עליו גם חפץ של היתר, אך שכח לעשות זאת - לדעת האגרות משה, הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ זצ"ל, נחשב החפץ כבסיס, והגר"ז אויערבך זצ"ל הסתפק בדבר. ושולחן שהונחו עליו מבעוד יום נרות השבת והחלות או היין המיועדים לסעודה, אינו נחשב כ'בסיס' לנרות, משום שהחלות והיין חשובים לאדם יותר מן הנרות. ולדעת החזון איש, האגרות משה והשבט הלוי, אף אם הנרות מונחים על גבי פמוטות, אשר גם הם מוקצה, ושויים רב בהרבה משל החלות והיין - אין השולחן נחשב כבסיס למוקצה, כיון שהחשיבות נקבעת לפי צורך האדם ולא לפי השווי הממוני, והאדם זקוק בשבת לחלות וליין יותר מאשר לפמוטות. אולם, לדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל, החשיבות נקבעת לפי ערך החפצים בעיני בעליהם, ולא לפי מידת צורך השימוש בהם; ובספר ארחות שבת כתבו, שאף לדעתו ניתן להקל בחלות וביין, משום שהשולחן המשמש לסעודה נחשב בעיקר כבסיס של החפצים הנחוצים לסעודה. ויש מהפוסקים שסוברים, שהנרות [לפחות בעודם דולקים] חשובים יותר מחפצי הסעודה, וכן נהג הגר"א, שלא לטלטל את השולחן אף אם החלות הונחו עליו יחד עם הנרות; אך המנהג להקל, וכן נהגו בבית החזון איש.

(מתוך משנה ברורה דרשו חלק ג, עמודים 111-115)

**אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'**
עשרות אלפים בעולם היהודי ממשיכים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!
לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביזם ואתה בקיא בהלכות שבת!

טועמיה

טעמיות והגיגים מתוך הפרשה

בעל הטורים

פנים מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה

כשתהיה בן מאה כמנין לך לך אז ואעשך לגוי גדול

לך לך. רמז לו כשתהיה בן מאה כמנין לך לך אז ואעשך לגוי גדול שנוולד לו יצחק.
רמז לו שלאחר שתלך מארצך תחיה כמנין לך לך שהרי בן ע"ה שנה היה כשיצא וכל שנותיו קע"ה.
**אָעֲשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹי בְּרָכוֹת כְּאֵן ז' בְּרָכוֹת וְהֵם אֱלוֹ. וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְהִיא הַגְּדוּלָּה שֶׁבְּכֹל שֶׁעֲשָׂהוּ לְגוֹי שֶׁעַם זֹאת נִכְלָל הַשִּׁיעֵבוֹד וְהַשְּׁחָרֹר.
וְהַשְּׁנִית שֶׁבְּהַיּוֹת אֲבָרָם טָרַם הַכְּנִיסוֹ בְּבִרְיַת יִבְרָכְהוּ בְּרַכַּת הַמָּמוֹן כִּמְ"שׁ וְאֲבָרָם כִּבְד מֵאֵד. וְהַשְּׁלִישִׁי שֶׁיִּגְדַּל שְׁמוֹ מֵאֲבָרָם לְאֲבָרָהֶם. וְהַרְבִּיעִי שֶׁיְהִיָּה הוּא
בְּעַצְמוֹ בְּרָכָה. וְהַחֲמִישִׁי שֶׁיִּבְרַךְ הַשֵּׁם מְבֹרָכִיו. וְהַשְּׁשִׁי שֶׁיֵּאָדָר כֹּל מִבְּקָשֵׁי רַעְתּוֹ. וְהַשְּׁבִיעִי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ בּוֹ כֹּל מִשְׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה
**וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיהָ. בְּגוֹי כְּהֵנִים הַמְּבָרְכִים בְּנִיךְ. עַל כֵּן מְבָרְכִיךָ ל' רַבִּים וּמְקַלְלֶיךָ לְשׁוֹן יְחִיד
וּמְקַלְלֶיךָ אֲאֹר. בְּגוֹי זֶה בַּלְעַם הִבָּא לְקַלֵּל בְּנִיךְ.
צָפְנָה וְנִנְבְּהָ וְקָדְמָה וְנִמְאָה. וְלִיעֶקֶב אָמַר יִמָּה וְקִדְמָה וְצָפְנָה וְנִנְבְּהָ. לְאֲבָרָהֶם הַתְּחִיל לְהִרְאוֹת זְכוֹת הַקְּרִבְנוֹת שֶׁנִּשְׁחַטִּים בְּצַפּוֹן. וְלִיעֶקֶב הִרְאָה
שֶׁבְּזִכְרוֹתָו יַעֲבִרוּ הַיָּם וְהֵינּוּ דְכַתִּיב וִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה וְגוֹ יִשְׂרָאֵל סָבָא
**בְּרוּךְ אֲבָרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן. ז' פְּסוּקִים בְּתוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהֶם בְּרָכָה. לְהַקְבִּ"ה. בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שָׁם. וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן. וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרָהֶם.
וְאֶקְדָּר וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ וְאֶבְרַךְ. וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה'. וְאֶכְלֵת וְשִׁבַּעַת וּבְרַכְתָּ אֶת ה'. וְלִגְד אָמַר בְּרוּךְ. וְבָהֶם ק' תִּיבּוֹת כִּנְגַד ק' בְּרָכוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם ז' פְּסוּקִים
כִּנְגַד ז' בְּרָכוֹת שֶׁבְּשֶׁבַעַת וַיִּזְוֹ"ט. וּבַחֲמִשָּׁה מֵהֶם הַשֵּׁם אֲצֵל בְּרוּךְ כִּנְגַד ה' חוֹמְשֵׁי תוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם תְּחִלָּה וְאֵם תְּצַרֵּף עִמָּהֶם וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן יְהִי
שֶׁשָּׁה כִּנְגַד שֶׁשָּׁה סְדָרִים
שְׁנֵי פְעָמִים אֵב הַמּוֹן בְּפִרְשָׁה וְהוּא עוֹלָה בַּחֲשׁוֹן יִצְחָק וְכֵן אֲרַבָּה בְּגִימְטְרִיא יִצְחָק
וְאֵת פְּרִיֹתֵי אֲקִים אֵת יִצְחָק. אֲקִים נוֹטְרִיקוֹן אֲשֶׁר קִידֵשׁ יְדִיד מִבְּטוֹן******

הָאֵשׁ אֵם יוֹכֵל אֵיֶשׁ לְמִנּוֹת אֵת עֵפֶר הָאֶרֶץ (וי טז) – הַאִיסוֹר לְמִנּוֹת אֵת יִשְׂרָאֵל

א' ב' ג', שחושבים שכך מותר, אך טעות הוא בידם, אלא יראו במראית העין וימנו במחשבה, (וכ"כ גם בספרו פלא יועץ), וכן כתב הגר"ח פלאג"י שלא ימנה המנין לא בלשון לעז ולא בשאר לשונות ואפילו בלשון הקודש, אלא באומדנא ובמחשבה למראה עיניו, ולא יהיה רומז באצבעותיו. (אך עיין בשו"ת צ"ץ אליעזר ובשו"ת שבט הקהתי).

שהמנין שולט בו עין הרע

טעם האיסור: רש"י בתחילת פרשת כי תשא אומר שהמנין שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם כמו שמצינו בימי דוד. המהרי"ט בספרו צפנת פענח שטעם האיסור שנאסר למנות את ישראל הוא שישאל צריך שיהיה בהם אחדות גמור, והמנין מורה על הפירוד והחילוק, ולזה אמרה תורה כי תשא וכו' ונתנו איש כופר נפשו, לפי שבראשונה היחידים מתקיימים בזכות הרבים אע"פ שיש בהם עוונות, אבל כשהם מחולקים צריכים כופר נפש לכפר עוונותיהם, ולפיכך הכלל אי אפשר להימנות בשום ענין.
הרמ"א (בתורת העולה) כותב שהובטח לאברהם שזרעו יהיה כעפר הארץ, וכן ביעקב כתוב ושמת י את זרעך כחול הים אשר לא יספר, ואם ישראל נמנים מראים שאינם זרע אברהם ויעקב אשר לא יספר, ועל כן הנגף שולט במנין.

באבר אחר שהנשמה תלויה בו. וכ"כ בשו"ת תורה לשמה שיכול לספור כמה אורחים יש (כדי לידע כמה אוכל להכין) ע"י שיספור זוגות רגליים.

מאידך החתם סופר כתב שדבר זה אין לו שחר, וכן דעת הגר"ש אלישיב שלא מועיל שימנו רק את רגלי האנשים, ואין סברא לחלק, וכ"כ האגרות משה.

ולשיטתם הסיבה שהיה מותר למנות אצבעות במקדש היא אחרת, שכיון שיכול להיות שכהן אחד יוציא שתי אצבעות, או שלא יוציא כלל, א"כ הספירה היא לא בוודאות ממש, ולא נחשב שמנה את ישראל, ובפרט לשיטת הרמב"ם שכל כהן היה יכול להוציא ב' או ג' אצבעות והיו מונים אותם כב' וכג' אין האנשים נמנים כלל.

שרבים טועים ומונים א' ב' ג', שחושבים שכך מותר

החסד לאלפים כותב שרבים טועים ומונים

שיש בקבלה שפסוק זה הוא נגד עין הרע

מנהג העולם למנות אנשים למנין ע"י הפסוק "הושיעה את עמך" שיש בו י' תיבות, ומנהג זה מובא בקיצור שו"ע, ובספר האורה המיוחס לרש"י וכן בספר העתים בשם תשובה לרב האי גאון כתבו לספור ע"י הפסוק "ואני ברב חסדך" באופן שהראשון פותח ואומר 'ואני', השני אומר 'ברב', השלישי 'חסדך' וכן הלאה, וכשנשלם הפסוק יודעים שיש עשרה, ובספר קרניים ובפירוש עליו מאת המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי כתוב שיש בקבלה מרב הונא שפסוק זה הוא נגד עין הרע

האם מותר לספור רגלי האנשים?

במקדש היו עושים פייס ע"י שהכהנים היו מוציאים את אצבעותיהם, והממונה היה קובע סך ומנין והיה סופר את האצבעות, והזוכה היה מי שבאצבעו נגמרה הספירה, והגמרא ביומא (כ"ב:) אומרת שלא היו מונים את הכהנים עצמם מפני שאסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה.

ומבואר שאין איסור במניית אצבעות, וכן נקטו למעשה האבני נזר והפאת השלחן. והפרדס יוסף והכלי חמדה כתבו שכיון שכתבה התורה כי תשא את ראש בני ישראל אז הקפידא היא רק אם מונה לגולגולתם או

שבּוּדאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: בפרשתו 'אברם בן חמש

ושבעים שנה בצאתו מחרן', ומפרש הרה"ק ה'בת עין' ז"ע (ר"ת אברהם) שבּוּדאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ללכת לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה ילך, ומאין היה לו כח כביר כל כך - לעזוב הכל, למקום הלא נודע... אלא שהאמין ובטח בהקב"ה שבּוּדאי יעשה עמו 'אך טוב וחסד', השליך עצמו ואת יתבו על ה', ובזאת היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר שקשה לו וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש ושבעים', וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו. וכן הוא לדידן בכח האמונה והבטחון בבורא כל העולמים דכל מאי דעביד לטב עביד יש בידו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסינות הקשים ביותר.

ומכאן נלמד, כל חד וחד ב'עשרה נסיונות' העוברים עליו, או בכל צרה וצוקה המתרחשת ובאה לעולם, וכן בכל 'פרשת דרכים' כשאינו יודע כיצד יוכל להחזיק מעמד וללכת ב'חרן' - חרונו של עולם, יתאמץ לראות את ה' בכל דבר וענין ואז יצליח, כי האמונה והבטחון הם המשענת שעל ידם יצליח את כל 'משבר' ו'גליך עלי עברו', ואם יבטח בהש"ת יוכל לעמוד בנקל מבלי שברון רוח ונפש.

(באר הפרשה - פרשת לך תשפ"ג)

איך אביו היה עומד בפתח ביהכנ"ס איצקוביץ והיה אוסף כסף כדי שיוכל לבנות את המרכז הרפואי

"ויבא הפליט ויגד לאברם העברי" (י"ד - י"ג) פירש רש"י, שבא מעבר הנהר.

הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א: חז"ל דורשים מה שכתוב אברם העברי, שכל העולם מצד אחד והוא מהעבר השני, שהוא לבדו האמין בה' נגד כל העולם.

האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסטאמר זצ"ל שאל, למה דווקא כאן התורה מביאה תואר זה של אברהם אבינו שהיה נגד כל העולם, הרי כ"כ הרבה פעמים אברהם אבינו מוזכר בתורה, ולמה דווקא כאן רימזו את זה.

וביאר, שהרי רש"י כאן מפרש שהסיבה שעוג סיפר לאברהם אבינו שלוט נשבה, היה בשביל שיצא להילחם איתם וייהרג והוא יקח את שרה. ולכאורה לא מובן, מה חשב עוג, וכי למה שאברהם אבינו ייצא להילחם עם ארבעת המלכים שהיו חזקים כ"כ שהצליחו לנצח את כל חמשת המלכים. והתשובה היא שעוג ידע שאברהם אבינו היה לו מידה זו שהוא לא מתפעל מכלום, כל העולם מעבר אחד וכו', וכל מה שחשב שצריך לעשות לא היה מה שעמד נגדו, ואפילו כשאין סיכוי. ולכן עוד ידע שאברהם אבינו יצא להילחם איתם. ולכן דווקא כאן התורה רימזה את המידה הזו של אברהם.

מי שיש לו מידה זו של כח הרצון יכול להשיג דברים גבוהים, נגד כל הסיכויים. וידוע שהאדמו"ר מצאנו זצ"ל אמר שבשואה הגרמנים ימ"ש הכריחו אותם לסחוב משאות של טונות ומי שלא סחב היו הורגים אותו, וזה משאות שאדם לא מסוגל לסחוב אותם, ומזה למד שאין מושג כזה 'לא יכול', אולי יש מושג 'לא רוצה', אבל כשרוצים יכולים.

וכך אצל מרן הרב מפוניבז' זצ"ל כשפתח את הישיבה באמצע ימי השואה האיומה, אנשים אמרו לו 'מה אתה אוסף כסף? הרי אנשים נמצאים בין חיים למוות, ומי אמר שבכלל יהיה בחורים שאתה בונה בשבילם ישיבה?'

וכך היה כשהרב מפוניבז' בנה את הבנין הגדול של מאות מקומות, באותה תקופה היה רק כמה עשרות בחורים בישיבה, אנשים חשבו שהוא השתגע, אבל הוא לא התחשב ואמר 'פה תהיה ישיבה גדולה'. היום רואים את הפירות בלעד"ר, מי שיש לו כח הרצון הוא מצליח מעל ומעבר לצפוי, כי 'אין דבר העומד בפני הרצון'.

וכע"ז בבני ברק יש את מרכז רפואי מעייני הישועה שבנה הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל לפני שנים רבות, כשהתחיל לבנות אנשים לא רצו לעזור לו, בזמנו הוא פנה לאחד מהחברי כנסת שיעזור לו לקבל רישיונות, הח"כ סירב והסביר לו בטוב טעם שהוא מתבייש לבקש זאת במשרדים הרלוונטיים, כי זה חסר סיכוי ולא מעשי. ר' משה הלך למרן הסטייפלער זצ"ל שיבקש מאותו ח"כ שיעזור לו בעניין, וכך הווה. וסיפר לי בנו ידידי הרב נתן רוטשילד שליט"א שהוא זוכר איך אביו היה עומד בפתח ביהכנ"ס איצקוביץ והיה אוסף כסף כדי שיוכל לבנות את המרכז הרפואי, אז הוא היה צריך מליונים, ואעפ"כ הוא עמד ואסף פרוטה ועוד פרוטה, ולא התפעל מהמלעיגים עליו.

היום רואים איך שהמרכז הרפואי מקפיד בכבוד כלל החולים (כולל גיל הזהב). עוד רואים איך שמקפידים על שמירת השבת במקום, צניעות, טהרת כהנים ועוד. וכל זה הגיע בזכות כח הרצון של הרב משה רוטשילד ז"ל שלא הסתכל על מלעיגים עליו (וב"ה כל החיוקים הנ"ל מתחילים להשפיע על שאר בתי החולים בארץ, דברים שלא חלמו עליהם בעבר).

וצריך להתחזק בזה, שכל אחד במקומו עם כח הרצון שיש לו, לזכור שאין דבר העומד נגדו, ועל ידי זה כל אחד יוכל להשיג דברים גדולים מאוד.

(דברי השירה גליון מס' 308)

מדוע נאמר 'והיה ברכה' ולא 'נאמר 'אתה תברך'

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (י"ב א)

הנה כשאדם הולך ממקום למקום, הרי מתחילה הולך מביתו ואח"כ

ממולדתו ואח"כ מארצו, וצ"ע מדוע שינה הסדר. וביאר הגר"ח זצ"ל כדי שיהיה נחשב לאברהם לשלש מצוות, שאם היה אומר לו כסדר, היינו מפרשים דהציווי הוא לילך מארצו, רק דהקב"ה מפרש לו הסדר, וממילא היה נחשב לו רק למצוה אחת לכן שינה שיהיה לו מצוה מיוחדת על ארצו, מולדתו ובית אביו (חידושי הגר"ח הוספות).

"והיה ברכה" (י"ב ב) - לא נאמר 'אתה תברך', רק אברהם אבינו בעצמו הוא ברכה, והוא מפני שמידת אברהם אבינו שהוא עין טובה ונפש שפלה ורוח נמוכה נותנת ברכה בכל המקומות (חידושי הרי"ם) (שיח שרפי קודש).

(מתוך גליונו של הרב חנניה צולק תשפ"ד)

צידה לדרך

הבט נא הַשְׁמִימָה וְסַפֵּר הַמְּכֻכָּיִם (טו ה)

בשם הבעש"ט הקדוש מובא שפירש דכמו שהכוכבים נראים למטה כקטנים ולמעלה בשמים הם גדולים מאוד, כך בני ישראל נראים קטנים למטה בעוה"ז, ובעולם העליון הם גדולים מאוד.

מה? לא מצא הרב במי לקנאות?

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א: מורי-חמי שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל סיפר כי בבחרותו כשלמד בישיבת לומז'ה בפתח-תקוה הוא שמע פעם מהמשגיח רבי אליהו דושניצר זצ"ל סיפור מעניין:

רבי אליהו הכיר בצעירותו בעיירת מינסק רוקח פשוט, אוהב תורה, שהיה עסוק בכל ענייני התורה והקדושה בעיר, והוא טען כי הוא נכנס לעולם המופלא הזה של מעשים טובים בזכות הדרכה ששמע מפי קודשו של ה'חפץ חיים'.

היה זה בתקופה בה שהה ה'חפץ חיים' במינסק, ונכנס ביום מן הימים לבית-מרקחת לרכוש תרופה מסוימת. כשעמד בדלפק אמר ה'חפץ חיים' לרוקח במאור-פנים: "מקנא אני בך שאתה עוסק בהצללת נפשות!", והרוקח תהה: "מה? לא מצא הרב במי לקנאות? והרי אני עוסק ברוקחות לפרנסתי ולא לשם הצלת נפשות?"

אמר לו ה'חפץ חיים': "יקירי! אסביר לך איך לחיות נכון. עליך לעשות בדיוק להיפך, כדי שתרוויח הן עולם הזה והן עולם הבא. עליך לכוין לשם שמים ולשם מצוה של ריפוי חולים והצלת נפשות, ואמנם צריך אתה הרי גם להתפרנס, לכן אתה נוטל תשלום על העבודה והטיפול בחולים..."

דברי ה'חפץ חיים' הללו חלחלו וחדרו לליבו של הרוקח, ומאז שינה את כוונותיו, והחל לעשות מעשיו גם לשם שמים, ועל ידי רוממות נפשית זו נעשה לאיש מרכזי לכל דבר שבקדושה בעירו. (מתוך הספר 'לעשות רצונך')

בכל מקום שנתנה את עינה היה ניזוק משהו! היה לה 'עין הרע'

סיפר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: בוולוז'ין, במרחק בתים אחדים מבתינו, התגוררה אשה שבכל מקום שנתנה את עינה- היה ניזוק משהו! היה לה 'עין הרע', למרות שלא כיוונה לשום דבר, היה נגרם נזק. עד כדי כך, שאנשים פחדו שלא תכנס לבתיהם. נו, ואם נשאל מה היא אשמה? כן, היא כן אשמה!

אילו היתה לומדת מוסר, היתה מהפכת את העין הרעה שלה לעין טובה.

באחת מאגרותיו, כתב רבינו: "הנני להעיר, שעיקר עבודת האדם על ידי לימוד המוסר- להשתדל להשיג מידות טובות של אהבת הבריות בכבוד חברו, שעל ידי זה זוכים לשלמות הנפש ומנוחת החיים.

ולאידך גיסא: "ודאי שמידת צר עין במעלת חברו, ומדת הגאווה והכבוד, הם נוטלים מהאדם כל שמחת החיים, ותמיד נמצאים תחת דיכוי הנפש והתמרמרות, מה שהאדם בעצמו מביא עליו... וזה גורר עוד איסורים של שנאת הלב, ולשון הרע, ומחלוקת ומריבות, ומסכן את בנין עתידו.

(מתוך הספר 'רבי מיכל יהודה')

היה פעם בחור
חדש שהגיע
לישיבת
קמניץ, אז
רבי ברוך בער
ליבוביץ' אמר
שכל הישיבה
תצא לקבל
אותו!!!

בנות ישראל היו יוצאות וחולות בכרמים... מה הם שייכות לדרך גמרא?... אלא זו כלל ישראל! כאשר מתווספים לכלל ישראל עוד מאה מאתיים איש שיושבים ולומדים זה מצב אחר של כלל ישראל, וזו שמחה של כלל ישראל! אז כולם שמחו בזה...

אנחנו יכולים להבין מה זה כשמתחיל זמן וכל עולם הישיבות מתחיל ללמוד, איזו שמחה זו בשמים!?

היה פעם בחור חדש שהגיע לישיבת קמניץ, אז רבי ברוך בער ליבוביץ' - ראש הישיבה - אמר שכל הישיבה תצא לקבל אותו!!! בחור נוסף שמגיע ללמוד בישיבה- זה שמחה של כל העולם, של כלל ישראל! בחור אחד... ואם יש עוד כמה שלומדים זה כלל ישראל אחר!!! וכל שכן, כאשר כל עולם הישיבות פותח שערים... בלוח (הלכות ומנהגים) מביא מהתשובות והנהגות (ח"ג דף צ"ה)

שמנהג פרנקפורט שבברכת החודש בשבת מברכין של חדשים חשון ושל אייר היו אומרים את ה"יחדשהו" בניגון של גמרא... הישיבות מתחילות ללמוד... כל העולם שמח, זה עולם אחר בכלל!...

כעת זה עת רצון בשמים!

ידוע בשם הרב מפוניבז', והרה"ג רבי יוסף זלצברג הביא כן משמיה דהבני יששכר (בתחילת חודש אייר) שכמו שכאשר פותחים את ארון הקודש להוציא הס"ת אומרים 'ברוך שמי' ולמה? כי כאשר נפתח הארון קודש זוהי עת רצון ואפשר לפעול הרבה! אז אותו הדבר בראש חודש חשון ובר"ח אייר - כאשר פותחים את שערי הישיבה שהיא הרי ארון הקודש של התורה שבעל פה - אפשר לפעול הרבה, זו עת רצון!...

(אורחות חיים גליון 205 תשפ"ג)

הגיש התלמיד צ'ק חתום, ואמר כי הוא מוכן לרשום כל סכום שידרש ממנו

אינו שלם עם הסכום מכל סיבה שהיא, ונמצא שגורם הוא לכספי צדקה להיגבות שלא כדין.

מעשה היה באחת הפעמים בהן נסע רבינו לחו"ל בימים ההם, ומלאכת אסיפת הכספים עלתה במאמצים רבים, כשרבינו עומד לחזור לארץ ישראל

עם סכום פעוט למדי. אחד מהתלמידים שהבחין בכך ניגש עם צ'ק חתום, ואמר לרבינו כי מוכן ומזומן הוא לרשום כל סכום שידרש ממנו. אמר רבינו כי אינו יכול לנקוב בסכום מאחר ואיננו יודע את מצבו הכספי. ענה התלמיד: 'אף על פי כן'. הוסיף רבינו והתריע בו כי "צריך שיהיה כיסוי לצ'ק", התחכם הלה והשיב כי סמוך ובטוח הוא שרבינו בכוח תורתו ידאג שיהיה לכך כיסוי, והוסיף וסיפר כי מעשה מעין זה ארע אצל הרה"ק מסאטמאר שהבטיח פעם לתלמיד כי באם יתן צדקה יתעשר. נהנה רבינו מתשובתו המחוכמת, אך עדיין טרב לנקוב בסכום. לבסוף רשם הלה סכום גדול מאוד והגישו לרבינו. כעבור תקופה שרתה לפתע הברכה בעסקיו ובאורח פלא הוא זכה לעשירות

(מתוך הספר 'אבי הוראה')

ואם אָקח מִפֶּל אֲשֶׁר לָךְ (יד כג)

הנהגותיו המופלאות וזהירותו המיוחדת בעניינים שבממון של מרן רבי שמואל הלוי ואזנר זי"ע בעל 'שבט הלוי' קבעו לעצמן פרק של תהילה.

מרן היה מקפיד לבל יאחרו חלילה את תשלום שכרם של הפועלים או עובדי הישיבה. רבינו עמד על כך בכל תוקף והיה מעורר ומזרז את שומעיו על חובת הזהירות בקיום מצות "ביומו תיתן שכרו", רבינו היה מספר בנושא זה על זהירותו של האר"י הקדוש במצוה זו, ובאחרית ימיו ציין פעם לפני בני הישיבה כי כבר 63 שנים מעת הקמת הישיבה שלא איחרו בה את המשכורות לעובדים.

רגיל היה לחזור על המובא בספר אגרא דפרקא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, כי מה שאנו רואים לפעמים ילדים "המתמידים בלימוד תורתם ומתפללים בכוונה וכו' ומיישרים אורחותיהם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים ח"ו במידות גרועות ומבטלים התורה והתפילה וכו', הוא על שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה..."

כן היה מרבה לצטט את שנאמר משמו של הגר"א, כי בית שבקורותיו נמצא מסמר אחד גזול, כבר אי אפשר להצליח בו בלימוד התורה.

קפידא מיוחדת היתה לו לרבינו, שבבואו להתרים כספים עבור הישיבה אצל נדיבי העם, מעולם לא נקב בסכום כלשהו, גם כאשר היה נשאל כמה ראוי לתת. ככל הנראה חשש שמא לבו של הנותן

הוא שבר את הראש מה עושים עד שהתחיל לרוץ ל'דרמן'... חזר משם עם השלט שתולים ליד החזן

וְהָיָה בְרָכָה (י"ב ב')

מרן ה'סטייפלער' צוק"ל התקשה כידוע בשמיעה. כאשר נכנסו אליו אנשים לעצה ולברכה, היו רושמים את בקשותיהם, שאלותיהם ומשאלותיהם על דף ומגישים לו לקריאה.

איתרע, ופלוני חפץ לקבל ברכת-צדיק אך מה עושים והיום חול-המועד ואי אפשר לכתוב?

אלא מאי, זה דבר האבד? רק זה חסר לו שה'סטייפלער' לא יסבור שהלכה כמותו בענין זה...

אוהו!

שבר את הראש עד שהתחיל לרוץ ל'דרמן'...

חזר משם והציג את השלט שתולים ליד החזן 'ותן ברכה' והסטייפלער לא 'התעטף בבת שחוק' - אלא פשוט צחק מהרעיון הגאוני!...

(ישראל למברגר יתד נאמן סוכות תשפ"א)

מנשק את המזוזה, עולה לבמה ומנשק את הפרוכת כדי למסור את השיחה

העיד הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל תלמידו של, המשגיח הגה"צ רבי אליעזר אליהו דסלר זצ"ל בעל ה'מכתב מאליהו', ששמע פעם מפיו של הרב דסלר כדברים אלה: "כשנצרך אני לומר שיחה בפני בני הישיבה זמן ההכנה לוקחת לי כשתים עשרה שעות כדי להכין אותה. אולם כשנצרך אני לומר שיחה בפני בעלי בתים באנגליה או באמריקה מספיק לי הזמן מאז שאני נכנס לבית המדרש, מנשק את המזוזה, עולה לבמה ומנשק את הפרוכת כדי למסור את השיחה".

רבי יעקב שאלו לסיבת הדבר, והוא השיב: "בשביל לומר שיחה בישיבה אני צריך שעות הכנה כי מי אני שאומר שיחה בפני בחורי ישיבה העוסקים כל היום בתורה. הרי הם הרבה יותר חשובים ממני, הם לומדים כל היום ואני לא לומד כל היום. כדי שאוכל לדבר בפניהם מוכרח אני לעלות דרגה, ולעמול לחיות את הדברים שאני אומר להם כדי שאהיה שייך לזה".

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

בשבת בבוקר, כשהביאו את הדגים התברר כי בטעות אוכסנו הדגים במקפא במקום במקרר, ולא ניתן לאוכלם אולם רבינו נטל חתיכה קטנה מהדג הקפוא ואכלה, באומרו כי איננו רוצה לבטל את מנהג אכילת דגים בשבת

בשולחן השבת היה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל
יושב בראש, ומראהו ככהן העוסק בעבודתו

של הבן סדורה ומחודדת בפיו, היה הוא מסביר ומבאר כבדרך אגב. עוד היה מרבה רבינו לספר בשבחים ותולדותיהם של גדולי הדורות בשולחן השבת, שזהו זמן מסוגל להטמיע בקרב הנפשות הצעירות את השאיפה לגדלות ולהנהגות עליאיות בדרכם של גדולי ישראל. סיפור מעשיות אלו, היה לדידו של רבינו עבודה שלימה, אליה התכוון בחרדת קודש. באחת משיחותיו של רבינו עם בנו על דרכי חינוך הילדים, אמר לו רבינו: "חשוב לספר לילדים בשולחן שבת סיפורים על גדולי ישראל" - והרחיב לפרט באוזניו והדריכו כיצד לספר את הסיפורים: לא לקרוא מתוך ספר בצורה יבשה... אלא להתכוון לפני כן ולספר בעל-פה בצורה חיה ומושכת, כדי שהסיפורים יחרטו בלבם הטהור, ויעשו פרי".

מלבד עצם המצוה והחובה בסעודת השבת, אף היה מתייחס לסעודת שבת כבסיס לכל החינוך של הבית. שהוא זמן הראוי להחדיר בילדים אמונה, יראת שמים, מידות טובות, ואורח חיים של הנאה מקיום מצוות הבורא יתב"ש.

בסעודה שלישית, עת היו הנכדים מתאספים בביתו וסועדים על שולחנו, היה מתעניין אצלם מה דיברו בביתם בסעודות השבת: "נו, מה אמר האבא... מה שאל, מה עניתם... ומה שאלתם אתם? ומה ענה האבא?" בהתעניינות זו, ייקר את אמירת דברי התורה בשולחן השבת בעיני נכדיו, והחדיר בהם את החשיבות שהוא מייחס לאמירת דברי תורה על שולחן השבת, וכך גם דרבנם להקשיב לדברי התורה שאביהם מוסר בשולחן השבת, ביודעם כי זקנם עשוי לשואלם על תוכנם. רבינו העלה את שולחן השבת כהזדמנות נפלאה: "אני מייעץ תמיד שעלינו לתת לילד הנאות חילופיות ברוחניות, כדוגמת 'עונג שבת', עם מאכלים ערבים, משולב בשירה וזמרה וסיפורי צדיקים, ולמשוך את לב הילד לזה.

(מתוך הספר רבי מיכל יהודה זללה"ה ז"ע)

משך כל סעודות השבת היה מרן נתון בהתעוררות גדולה, ומשפיע מאמרותיו ורוחו על כל המסובים. ברגישות נפשו האצילה, העיר שאין לכנות את סעודת השבת באותו כינוי שמכנים את אכילת החול - 'ארוחה', אלא 'סעודה', סעודה ראשונה, סעודה שניה וסעודה שלישית. וסיפר על ה'חתם סופר', ששמע פעם, אחד שכינה את סעודת השבת 'ארוחת צהרים', ואמר שיבדקו אחריו, ואכן מצאו בו שמץ פסול של השכלה.

אירע פעם, והדגים שהכינה הרבנית לשבת בבוקר, נשלחו לאכסנם במקרר אצל אחד השכנים (שהיה מחובר לגנרטור, בעוד בבית רבינו באותה תקופה לא היה גנרטור והמקרר היה מנותק מכל מקור חשמלי במשך השבת). בשבת בבוקר, כשהביאו את הדגים מבית השכנים, התברר כי בטעות אוכסנו הדגים במקפא במקום במקרר, ולא ניתן היה לאוכלם. אולם רבינו נטל חתיכה קטנה מהדג הקפוא ואכלה, באומרו כי איננו רוצה לבטל את מנהג אכילת דגים בשבת. נשאל רבינו מה הגבול והשיעור שיש לכבד את השבת במיני מאכלים ומעדנים, שעל זה נאמר "לוו עלי ואני פורע"? אמר רבינו: "יכול לקנות בשפע, אבל בתנאי שמה שיאכל בשבת יהיה לשם שמים ולא לשם מילוי כריסו ותאוותיו- ותנאי זה" - הוסיף רבינו ואמר - "אין רבים העומדים בדרגה זו לקיימו".

בשולחן השבת מרבה היה לשוחח בדברי תורה עם הבנים, בנושאי לימודם במשך השבוע. כשהוא נושא-ונותן עמדם, שומע את דבריהם מוסיף עליהם, שואל ומקשה, ומעורר כיווני מחשבה נוספים בתלמודם. והבנים מצידם גם הם היו משתתפים ומנסים ליישב את קושיותיו, או להקשות על חידושי-ו עד שהיו הדברים יוצאים ברורים ומחווירים.

אף שהיה מדבר עם הבנים על לימודם במשך השבוע, לא היה זה "מבחן" מלחייך, אלא הכל נעשה ברוח נעימה ונוחה. הכל התנהל כמשא-ומתן, ותוך כדי שמיעת דבריהם היה מוסיף נופך משלו, ומשבח ומרומם בשפתו החמימה את ידיעותיהם והבנתם. במקרה וראה שאין משנתו

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה